LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 45 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, Birželio (June) 13, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Ar jau visiškai supliekti?
Sugavo, bet ar nubaus?
Kokia čia giminystė!
Šaltojo karo blūdas.
Man atrodo, kad jis
irgi galėtų...

Rašo **A. Bimba**

Izraelis giriasi, kad jis jau gražiai ir pilnai su arabais susidorojo.

Gal ir taip. Pirmieji izraeliečiams žygiai labai gerai pavyko.

Bet sunku tikėti, kad arabų kraštai su daugiau kaip 100 milijonų gyventojų taip jau lengvai pasiduos ir nebesispardys. Gal jiems ši baisi nelaimė atidarys akis ir parodys jų baisų ištižimą, nepajėgumą ir nemokėjimą susivienyti ir išvien laikytis.

Dar visko gali būti...

— — —

Po daugelio metų medžiojimo baisusis žmogžudys nacis Franz Paul Stangl sučiuptas Brazilijoje. Jo reikalauja Vakarų Vokietija ir Lenkija. Mat, jis Lenkijoje vadovavo kempei, kurioje buvo nužudyta 400,000 žmonių. Lenkai norėtų jam atsimokėti...

Deja, Brazilijos valdžiai to pabaisos, matyt, pagailo. Ji **atsitarė Stanglį atiduoti Vakarų Vokietijai. Na, o V. Vokietijos valdžia panašius bestijas paglosto ir paleidžia su menkute bausme. Gali iš užsipelnyto atpildo išsisukti ir šis sutvėrimas.**

— — —

Sunku tikėtį, bet jau taip yra: Mūsų prezidentas pavedė Ispanijos diktatoriui kruvinajam Frankui mūsų Amerikos reikalais rūpintis Egipto sostinėje.

Nejaugi jis nebegalėjo surasti demokratinės vyriausybės tuo pasirūpinti?

Aišku, kad diktatorius Franko labai džiaugiasi, turėdamas tokį didelį pasitikėjimą Washingtone.

— — —

Pabėgėlė Svetlana Allilujeva gal nėra parašjus nė vienos eilutės, bet dabar staiga pasidarė "rašytoja" ir už "savo" raštus gausianti iš Amerikos leidyklų $1,100,000, o iš Vakarų Europos — $1,500,000!

Jai buržuazija riebiai užmoka už pasamdytų rašytojų jos vardu seilėjimą prieš Tarybų Sąjungą ir komunizmą.

— — —

Kadaise buvęs smetoninės "Dirvos" leidėjas ir redaktorius K. S. Karpius ima nagan "Vienybės" bendradarbį Vyt. Širvydą. Pliekia jis jį už tai, kam jis pritaria bendradarbiavimui su Lietuva.

Karpius labai supykęs šaukia: "Vietoje graudenus kitus grįžti Lietuva pasigėrėti, su žmonėmis pabendrauti, patartina pačiam Širvydui nuvažiuoti ir papraktikuoti savo peršamą gerą kitiems."

Žinoma, Širvydas klaidos nepadarytų, paklausęs Karpiaus patarimo.

Bet kaip su patim Karpiumi? Man atrodo, kad jis yra įsikalbėjęs sau kažin kokios ligos. Reikėtų pradėti jo rimtai gydytis. O geriausias vaistas iš visų, tai išbandymas savo pasiūlymo Širvydui. Beveik užtikrinu, kad apsilankymas Lietuvoje labai padėtų Karpiui nusikratyti tą kvailą baimę.

— — —

Kaip atrodo, tai šiemet turistais į Lietuvą vyks nemažai jaunesnių, jau čia gimusių ir augusių amerikiečių lietuvių. Keletą jų pastebėjau pirmutinėje grupėje, kuri iš New Yorko išskrido birželio 7 dieną. Tai puiku.

— — —

Rašytojo Langston Hughes mirtis, sulaukus tik 65 metų amžiaus, skaudus smūgis Amerikos literatūrai. Mokėjo jis gražioje, suprantamoje kalboje ir formoje piešti Amerikos negrų gyvenimą, jų vargus, jų viltis.

Bet taip jau yra: su mirtimi nė vienas nesame padarę sutarties. Ji tave pasišauks tada, kada ji užsimanys, o ne kada tau "patiks"...

Septynios valstybės nutraukė diplomatinius ryšius su JAV

Washington. — Septynios arabiškos valstybės nutraukė diplomatinius ryšius su Jungtinėmis Valstijomis. Jos sako: nutraukiame ryšius dėl to, kad JAV remia Izraelį ir užgiria jo agresiją prieš arabiškas valstybes.

Sekamos valstybės nusitarė nepalaikyti diplomatinių ryšių su JAV: Suvienyta Arabų Respublika (Egiptas), Alžyras, Sudanas, Sirija, Irakas, Jemenas ir Mauritanija.

Valstybės departamento pareigūnai, apgailestaudami tai, kas atsitiko, sako: praeis daug laiko, kol su tomis valstybėmis bus atsteigti normalūs diplomatiniai ryšiai.

Lietutis pataisė žmonių ūpą

Miami, Fla. — Per apie tris mėnesius Pietų Floridą vargino didžiulė sausra. Na, tai, kai birželio 6 dieną atsilankė lietus su griaustais, žmonės nusidžiaugė.

Kapitonas Levy nuteistas trims metams kalėti

Fort Jackson, S. C.—Dešimt JAV karininkų teismas teisė kapitoną Howard Brett Levy, gydytoją. Jį kaltino už tai, kad jis atsisakė mokyti kitus kareivius tam tikro "mokslo," kuris gali būti panaudotas žmonių žudymui Vietname.

Be to, Levy kaltino ir už tai, kad jis, sakoma, kalbėjęs kitiems kariams, jog karas Vietname yra neteisingas ir nereikalingas. Jis pasirodė karo priešininku.

Levio gynėjai sakė, kad jų klijentas visa tai darė sulyg savo politiniais isitikinimais. Bet teismas visvien surado kapitoną Levį kaltu ir nuteisė trejus metus kalėti. Be to, ji "negarbingai" pašalino iš kariuomenės.

Po nuteisimo, jis buvo, surakintomis rankomis, nuvežtas į kalėjimą. Tai matę žmonės griežtai protestavo, sakydami, jog kapitonas Levy nėra joks kriminalistas ir jo neturėtų traktuoti kaip tokio!

D-ras Levy gimė, augo ir mokslus ėjo Niujorke.

Bėga iš Nigerijos

Lagos. — Jau 666 amerikiečiai išbėgo iš Nigerijos po to, kai čia kilo "nesusipratimai," kai pradėjo sklisti gandai, kad kils pilietinis karas.

Sacramento, Cal. — Šios valstijos senatas priėmė istatymą, pagal kurį būtų "tvarkomi" nėščioms moterims abortai.

Aštriai smerkia Svetlaną Aleliujevą

Maskva.—Laikraštis "Literaturnaja Gazeta" aštriai smerkia Svetlaną Aleliujevą (Stalino dukterį), pabėgusią į Jungtines Valstijas.

Birželio 7 d. šis dienraštis pavadino Svetlaną Judošium, pardavusiu už dolerį savo šalį, draugus ir vaikus.

Londone nužudyta amerikietė turistė

Londonas. — Dvidešimt metų amžiaus amerikietė turistė Shanon Gay Love buvo mirtinai peiliu subadyta ir nuo to mirė.

Suimtas ir žmogžudyste apkaltintas niujorkietis Richard Henry Geffkin, 18 metu amžiaus. Sakoma, jiedu abudu draugavo.

Kiti duomenys skelbia, kad Miss Love turėjusi daug vaikinų.

Mergina buvo subadyta viešbutyje. Jos tėvas gyvena Niujorke—rašytojas.

Prancūzai eksplodavo "A" bomba

Tokio. — Japonai nepatenkinti tuo, kad Pietų Pacifike Prancūzija eksplodavo atomine bomba: tai buvo padaryta bandymams. Japonai sako, prieš tai protestuosią.

300,000 Kubos bėglių

Miami, Fla. — Iš čia tapo perkelta į kitus JAV miestus apie 150,000 kubiečių — bėglių iš Kubos. Bet Miamyje jų dar pasiliko apie 150,000.

Artimuose Rytuose mūšiai sulaikyti

Praėjusį ketvirtadienį **Egiptas** pranešė, kad jis, pagaliau, sutinkąs su Saugumo Tarybos reikalavimu — sulaikė mūšius.

Praėjus kiek laiko, **Sirija** padarė tą patį.

Jordanas mūšius sulaikė praėjusį trečiadienį.

Su tuo sutiko ir **Izraelis**, kurio armijos užėmė didelius Egipto ir Jordano plotus.

—:—

Izraelio karas prieš arabiškas valstybes buvo žaibo karas—**blickrygas.** Per tris dienas izraeliečiai sumušė Egipto ir Jordano armijas.

Izraelis sunaikino daug Egipto ir Jordano karinių lėktuvų aerodromuose. Sakoma, Egiptas tikėjosi, kad izraeliečiai užpuls jų aerodromus iš sausžemio, o jie užpuolė iš vandens pusės,—"visai netikėtai."

Izraeliečiai sunaikino daug Egipto ir Jordano tankų; jie paėmė nelaisvėn daug arabų.

Kai kurie stebėtojai tvirtina, kad, **jei Egiptas būtų sutikęs su Saugumo Tarybos pirmuoju reikalavimu — sulaikyti mūšius — tai būtų išgelbėjęs nemaža savo armijos ir ginklų.** Bet Egiptas atsisakė klausyti pirmojo Saugumo Tarybos reikalavimo; jis buvo nusitaręs tęsti karą. Įvyko dar keletas mūšių su Izraelio armijomis, ir tuose mūšiuose prarado nemaža tankų.

Po antrojo Saugumo Tarybos reikalavimo, pamatęs neviltę, Egiptas sutiko su Saugumo Taryba ir pareiškė, kad jis sutinkąs sulaikyti mūšius.

Kariavusi viena, **Sirija** taip pat sutiko sulaikyti mūšius.

Bet, kai šitie žodžiai rašomi, kai kur mūšiai dar tebesitęsia, kai kur izraeliečiai veržiasi pirmyn, ryždamiesi užimti tą ar kitą "strateginę" poziciją bei miestelį.

—:—

Izraelio karo lėktuvai užpuolė JAV laivą "Liberty," plaukiojusį arti Egipto pakraščių. Užpuolikai labai sužalojo laivą. Apie 30 amerikiečių jūreiviu užmušė, o apie šimta sužeidė, iš ju dvidešimt labai sunkiai. Nors laive plevėsavo amerikinė vėliava, bet izraeliečiai sako, jos nepastebėję. **Amerikos lėktuvais sudaužė amerikinį laivą.**

Tel Aviv valdžia dėl to atsiprašė JAV valdžios, o pastaroji atsiprašymą mandagiai priėmė.

Truputi juokinga, bet tiesa: amerikinis radijas, perduodamas žinias apie šį užpuolimą ant amerikinio laivo, **pirmiausiai teisino užpuolikus, tarytum iu atsiprašydamas, o tik paskui jau padavė faktus.** Įsivaizduokime, kas būtu buve, jei arabiški lėktuvai per kokią klaidą būtų palietę "Liberty"...

—:—

Kas bus Artimuosiuose Rytuose toliau?

Kai šitie žodžiai rašomi, renkasi Saugumo Taryba į posėdį: jų bus dar ne vienas.

Atrodo, kad Tarybu Sąjunga griežtai reikalaus, kad Izraelis tuojau ištrauktu savo armijas iš arabišku žemiu, kurias užėmė, kad būtų atsteigti seni rubežiai. Kaip i tai pažiūrės JAV, kurios Izraelį globoja, liekasi palaukti ir pamatyti.

Izraelio valdžia, beje, sako, kad ji iokiu būdu negrąžins Jordanui Jeruzolimo senosios dalies, kurią Jordanas ligi šiol valdė.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Maskva. — Tarybų Sąjunga nutraukė diplomatinius ryšius su Izraeliu kaip su agresorium ir mūšių paliaubų laužytoju.

Kairo.—Prezidentas Nasseris buvo įteikęs parlamentui rezignaciją iš prezidento posto, bet parlamentas jos nepriėmė, todėl jis sutiko būti prezidentu ir toliau. Sakė, duosiąs visam kraštui referendumo keliu nubalsuoti, ar jis sutinka, kad Nasseris būtų šalies prezidentu.

United Nations, N. Y. — Saugumo Taryba tęsia savo posėdžius dienomis ir naktimis — vis Artimųjų Rytų klausimu.

Praėjusi sekmadienį Sirija apkaltino Izraelį, kad jo tankai įsiveržė į Sirijos žemę, dar vis lenda gilyn. Izraelis laužo pats savo pažadus, duotus Saugumo Tarybai, kad jis sulaikąs mūšius.

Roma.— Birželio 9 d. čia mirė lietuvis vyskupas Pranas Brazys. Jis buvo apie 52 metų amžiaus. Mirė staiga širdies liga.

Suimtas nacis kriminalistas bus išvežtas į Vokietiją

Brasilia. — Brazilijos aukščiausiasis teismas nutarė, kad Franz Paul Stangl turi būti išvežtas Vakarų Vokietijon. Jis ten turįs būti atiduotas teismui, o jei Vakarų Vokietijos teismas jo nenuteis, tai turės būti atiduotas Austrijos teismui.

Franc Stangl buvo atpažintas ir suimtas San Paulyje, kur jis gyveno kitu vardu. Jis yra 59 metų amžiaus. Antrojo pasaulinio akro metu šis tipas buvo komandantas visų koncentracijos stovyklų, kuriose buvo kankinami ir žudomi milijonai žmonių.

Prieš devyniolika metų Stangl pabėgo iš Austrijos ir apsigyveno Brazilijoje.

Brazilijos teisme, kai buvo svarstytas Stanglio deportavimo klausimas, dalyvavo ir Austrijos, ir Lenkijos, ir Vakarų Vokietijos atstovai. Ten ir buvo padarytas nutarimas atiduoti Stangelį teismams tu šalių, kuriose jis atliko baisius kriminalinius nusikaltimus.

Pabaltijo taikos šalininkų konferencija Taline

Talinas, birželio 5 d. — Daugiau kaip 500 žmonių dalyvavo Baltijos jūros šalių taikos šalininkų konferencijoje.

Jie vieningai priėmė kreipimąsi į visus geros valios žmones Europos žemyne, taip pat pareiškimą, kuriame pareiškė karštą solidaruma su kovojančia Vietnamo liaudimi ir pareikalavo, kad JAV besalygiškai liautųsi bombardavusios Vietnamo Demokratinę Respublika, nutrauktų visus agresyvius veiksmus prieš Vietnamo liaudį.

Konferencijos dalyviai nasmerkė karini perversmą Graikijoje, pareikalavo atkurti graiku tautos demokratines teises ir laisves.

Konferencija atidarė Estijos Respublikinio taikos gynimo komiteto pirmininkas Tarybų Sąjungos Didvyris E. Pusepas.

Konferencijos dalyvius sveikino Estijos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojas A. Ansbergas.

Pranešimą padarė "Suomijos taikos šalininkų" komiteto centro valdybos pirmininko pavaduotojas, šios šalies parlamento deputatas E. Partenenas, jis didžiai ivertino taikingą Tarvbų Sąjungos užsienio politika.

Po to pranešimą padarė Tarvbinio taikos gynimo komiteto atsakingasis sekretorius M. Kotovas.

Iš tribūnos kalbėio ivairių šalių taikos šalininkų atstovai. Įvairių politiniu pažiūru žmonės vieningai siekia išsaugoti taiką.

Automobilio nelaimėje užsimušė astronautas

Pearland, Tex. — Čia įvyko automobilio avarija, kurioje žuvo JAV astronautas majoras Edward G. Givens Jr. Staigiame kelio posūkyje Givens, kuris vairavo mašiną, nesuspėjo kaip reikiant pavairuoti, tai automobilis nušoko nuo kelio į nedidelį revą ir ten astronautas mirtinai buvo sužeistas.

Su Givensu važiavę tame pačiame automobilyje kiti du karininkai išliko gyvi, bet vienas pavojingai sužeistas.

Majoras Givens tarnavo JAV karinėje aviacijoje. Jis buvo 37 metų amžiaus.

Teisėjas sako: jie turį teisę boikotuoti štorus

Richmond, Va. — Federalinis teisėjas Butzner tarė žodį dėl vienos krautuvės. Jis sakė, kad negrai turi teisę boikotuoti Victoria, Va., krautuves dėl to, kad jų savininkai nepasmerkia kuklukslanininkų, baisių rasistų.

Justas Paleckis Švedijoje

Iš Vilniaus telegrama Vaivutskas praneša, kad birželio 10 dieną į Stokholmą išvyko Tarybų Sąjungos parlamentarinė delegacija, vadovaujama Justo Paleckio. Delegaciją kvietė Švedijos parlamentas.

Alexandria, Va. — Čia buvo teisiamas saržentas Herbert W. Boeckenhaupt, tarnavęs JAV karinėje aviacijoje. Jis buvo kaltinamas, kad "tarnavęs kitai valstybei" ir "išdavęs jai slaptus dokumentus."

Federalinis teisėjas Oren R. Lewis nuteisė saržentą 30 metų kalėti.

Tūlus paleidžia

Athenai.—Graikijos militarinė-fašistinė valdžia išleido iš koncentracijos stovyklos Jaros saloje apie 800 politinių belaisvių. Bet tūkstančiai žmonių dar tebėra laikomi. Kai kuriuos fašistai ruošia nusmerkti mirti.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Darbo unijų vado piktas balsas

BIRŽELIO 7 dieną "The N. Y. Times" pasirodė garsinimo formoje didelis Amerikos Darbo Federacijos-Industrinių Organizacijų Kongreso prezidento George Meany pareiškimas. Jame šis žmogus už visus įvykius Vidurio Rytuose kaltina Tarybų Sąjungą. Jungtinės Arabų Respublikos (Egipto) prezidentas Nasseris esąs Tarybų Sąjungos įrankis ir buvęs sukurstytas išprovokuoti karą prieš Izraelį. Jis sako, kad šis konfliktas tarpe Izraelio ir arabų esąs komunistų sąmokslas užkariauti "visą laisvąjį pasaulį."

Atrodo, kad tam reakciniam darbo unijų vadui galvoje viskas maišosi. Visi žino, kad šį Vidurio Rytuose karą, šį ginkluotą konfliktą pradėjo Izraelis. Visi žino, kas jį nuo kojų iki galvos apginklavo. Visi žino, kad kaip tik Tarybų Sąjunga iš anksto numatė pavojų taikai šiame pasaulio kampe ir stengėsi jį pašalinti.

Bet George Meany nesiskaito su tiesa. Tai jis jau seniai yra įrodęs. Jis serga antikomunizmo liga. Komunizmo pavojus jam sapnuojasi visur, net ir ten, kur nė per padidintus stiklus jo neįmatysi.

Vidurio Rytuose karas tarp Izraelio ir arabų sudaro didžiausią pasaulinei taikai pavojų. Puldamas Tarybų Sąjungą ir komunistus, George Meany tarnauja toms jėgoms, kurios norėtų uždegti pasaulį branduolinio karo gaisru. Jo sapaliojimai yra juo pavojingesni, kad jis kalba 15,000,000 organizuotų darbininkų vardu. Štai kad ir po tuo piktu pareiškimu jis pasirašo kaip AFL-CIO prezidentas. O nesigirdi, kad kiti tos organizacijos aukštieji vadai protestuotų prieš Meany tos aukštos ir atsakomingos vietos panaudojimą kurstymui pasaulinės katastrofos. Tai baisi tragedija.

Taikos jėgų susiskaldymas

IZRAELIO-ARABŲ karas jau sudavė skaudžiausią taikos jėgoms smūgį. Jis jas suskaldė. Kai kurie įžymūs civilinių laisvių judėjimo vadai pasiskubino atsistoti Izraelio pusėje prieš arabus.

Pasidalijimas šio karo klausimu vadovybėje nusisunks į eilinius žmones. Pavojus tame, kad dabar visų akys nukreiptos į Vidurio Rytus, o kova už baigimą ir nutraukimą Vietnamo karo pasidarys antraeiliu, ar trečiaeiliu reikalu. Tai proga prezidentui Johnsonui ir jo šalininkams Vietnamo karą dar labiau išplėsti. O kad jie ta proga naudosis, tai niekas negali abejoti. Reikia nepamiršti, kad gen. Westmorelandas reikalavo Amerikos militarines jėgas Vietname pakelti dar šiemet iki 600,000. Prezidentas Johnsonas to reikalavimo nėra atmetęs.

Kodėl Izraelis nepakvietė?

IEŠKANT šio ginkluoto konflikto tarp Izraelio ir arabų kaltininko, dažnai minimas Jungtinių Tautų taikos jėgų ištraukimas iš Vidurio Rytų. O tas jėgas JT sekretorius U Thant atšaukė, kai Egiptas pareikalavo joms išsikraustyti.

Bet daugeliui neaišku, daugelis klausia, tai kodėl Izraelis tų jėgų nepakvietė į savo teritoriją? O galėjo pasikviesti, ir jos veikiausia su mielu noru būtų buvę perkeltos iš Egipto į Izraelį. Izraelio vadovybė tiesiog pasakė, kad ji tų jėgų neįsileis į savo žemę.

Per daugiau kaip 10 metų Jungtinių Tautų sargybos jėgos buvo Egipto teritorijoje. Jos galėjo nors laikinai būti permestos į Izraelio teritoriją.

Toks Izraelio nusistatymas aiškinamas tuo, kad jie galvojo ir planavo įsiveržimą į Egiptą, Jordaną ir Siriją. Būtų buvę neįmanoma per jas pasiųsti savo armijas į arabų žemę, kaip nebuvo galima tą padaryti, kai jos buvo Egipto pusėje. Jų gi pasišalinimas atidarė duris, ir per kurias Izraelis pradėjo žygiuoti, ir prasidėjo karas.

T. Mano kambarys Nidoje

Nidoje yra nedidelis namelis, kuriame 1931-1933 m. poilsiavo įžymus vokiečių rašytojas Tomas Manas. Dabar šiame namelyje įrengiamas specialus kambarys, kur bus eksponuojamos rašytojo knygos vokiečių kalba ir vertimai į lietuvių, rusų bei kitas Tarybų Sąjungos tautų kalbas.

Antrame namelio aukšte bus įrengta Mažosios Lietuvos rašytojų kūrinių paroda.

Mokyklos šimtmetis

Kapsuko J. Jablonskio vidurinė mokykla — buvusi Marijampolės gimnazija — viena seniausių Lietuvoje. Šiomis dienomis ji pažymėjo savo gyvavimo 100-metį. Mokykloje mokėsi nemaža įžymių Lietuvos kultūros ir mokslo veikėjų.

Mokyklos šimtmečio proga į Kpsuką suvaažiavo aštuoni šimtai buvusių jos auklėtinių ir svečių. Miesto kultūros namuose įvyko iškilmingas minėjimas.

Kas ką rašo ir sako

KANADOS PAREIGŪNAI JUOS IGNORUOJA

Kanados klerikalų "Tėviškės žiburiuose" (birž. 1 d.) skaitome apie Kanadoje esančių iš Pabaltijo kraštų pabėgėlių bėdas:

Lietuviai turbūt gerai padarė neidami į Expo siūlomą stadijoną. Latviai savo šventę turėjo gegužės 20, estai — 21 dieną. Nei aikštės, nei tautiniams šokiams paruoštos platformos; nebuvo leista iškelti jokių vėliavų, nė programų nebuvo galima iškabinti. Persirengimo kambariai nebuvo įrengti, ir programos dalyviai turėjo laukti kartu su žiūrovais. Net estų pasirodymo laikas spaudoje buvo paskelbtas klaidingai: 1 v. p. p., o iš tikrųjų turėjo būti 2 v.p. p. Susirinkusius estus pasveikino kažkoks nežinomas Expo pareigūnas, kuris nelaukęs programos pražios išėjo. Netaip kaip sovietinėj estų dienoj, kai net pats burmistras išsėdėjo visą laiką.

Estų pasipiktinimas (buvo susirinkę apie 3-4 tūkstančius, labai mažai svetimtaučių) visai suprantamas. Jie praturtino parodos pajamas keliolika tukstančių dolerių, o dėmesio nesusilaukė. Spauda, kuri rašė ir įdėjo net nuotrauką prieš įvykį, nieko nerašė po šventės. Parodos pareigūnų ignoravimas sovietų paveirgtų tautų jau nebegali būti ryškesnis. Girdėti, kad šiuo reikalu bus bandoma daryti žygių Otavoje.

Kaip žinia, reakciniai pabėgėliai planavo parodoje sukelti didžiausią triukšmą. Deja, tie planai neišdegė, tai dabar barasi ir ašaroja.

IŠKILMINGAI PAGERBTA RAŠYTOJA ŽEMAITĖ JOS 120-jų GIMIMO METINIŲ PROGA

Birželio 1 d. Vilniaus dienraštyje "Tiesoje" skaitome:

Vakar, liaudies rašytojos Žemaitės gimimo dieną, LTSR Rašytojų sąjungos klube įvyko jai skirtas vakaras, į kurį atsilankė rašytojai, kritikai, žurnalistai, o taip pat brangūs svečiai — Kelmės rajono Žemaitės vardo kolūkio atstovai — rašytojos žemiečiai.

Švenčiant rašytojos 120-ąsias gimimo metines, šio kolūkio kolūkiečiai įsteigė kasmetinę Žemaitės vardo premiją už geriausią apsakymą kaimo tematika. Pirmuoju laureatu pernai Ušnėnuose buvo paskelbtas J. Baltušis už novelę "Ko nepasakė Laukys". Jam buvo suteikta garbė atidaryti vakarykštį vakarą.

Vertinimo komisijos pirmininkas J. Avyžius ir sekretorius J. Mikelinskas paskelbė, kad šiemet, kolūkiečių ir vertinimo komisijos narių vieningа nuomone, laureato vardas suteiktas kaimo tematikai ištikimam rašytojui A. Pociui už apsakymą "Tik du sūnūs".

Žemaitės vardo kolūkio pirmininkas V. Želvys įteikė naunaujajam laureatui metalu ir gintaru juodo ąžuolo lentoje inkrustuotą rašytojos portretą, pasveikino jį kolūkiečių vardu ir pakvietė į svečius, į kolūkį. Pirmininkas papasakojo apie kolūkiečių pastangas geram jubiliejiniam derliui gauti, apie jų kultūrinį gyvenimą. LKP Kelmės rajono komiteto propagandos ir agitacijos skyriaus vedėjas V. Grabauskas, Žemaitės vardo kolūkio partinės organizacijos sekretorius V. Popovas, mokytoja E. Želvienė kalbėjo apie besikeičiantį kaimo veidą, apie iškylančias augimo problemas.

Rašytojas J. Butėnas papasakojo savo prisiminimus apie Žemaitę, aktorė M. Kudarauskaitė paskaitė rašytojos kūrinių.

Šiltą žodį pasakė rašytojas A. Pocius, padėkojo už garbingą įvertinimą.

Vakare dalyvavo LKP CK skyriaus vedėjas L. Šepetys.

Vakaras praėjo šiltai, nuoširdžiai keičiantis nuomonėmis.

Mano susitikimai su rašytoju-poetu Vincu Mykolaičiu-Putinu

Iš kairės į dešinę: Akademikas Kostas Korsakas, rašytojas-dramaturgas A. Gricius, Vincas Mykolaitis-Putinas, A. Bimba ir Petras Cvirka

Iš Lietuvos sostinės Vilniaus mus praėjusį ketvirtadienį pasiekė liūdna žinia: mirė įžymusis lietuvių tautos rašytojas-poetas, tokių veikalų kaip "Altorių šešėlyje," "Sukilėliai," autorius **Vincas Mykolaitis-Putinas.**

Labai džiaugiuosi ir didžiuojuosi, kad turėjau garbės su įžymiuoju rašytoju ir asmeniškai susipažinti. Mūsų pažintis užsimezgė labai niūrią ir šaltą 1945-1946 metų žiemą. Nebeatsimenu nei mėnesio, nei dienos.

Tai buvo Vilniuje su Lietuvos rašytojais susitikimas, kuriame dalyvavo ir V. Mykolaitis-Putinas. Dar ir Petras Cvirka tebebuvo gyvas. Tai matote iš čia talpinamos nuotraukos. Kaip gerai ir jaunuoliškai jis atrodė! Galiu pridurti, kad Mykolaitis-Putinas ne tik turėjo šviesų protą ir didelį rašytojo-poeto talentą, bet ir fizine sudėtimi gražiai atrodė.

Ir štai nuo susitikimo prabėgo lygiai dvidešimt metų ir aš vėl Vilniuje. Draugai sako, kad rašytojo sveikata jau gerokai šlubuoja. Sakau: būtinai man reikia jį aplankyti ir atnaujinti tą seną, nuoširdžią, šiltą pažintį. Taip ir padarėme. 1966 metų lapkričio 9 dieną savo viešnagės užrašų knygutėje randu apie tai užrašyta:

"Draugai Čekys, Laurinčiukas ir aš aplankėme rašytoją Vincą Mykolaitį-Putiną. Radome mūsų laukiant. Šiltai pasisveikinome. Sveikata jo, matyt, jau silpnoka. Skundžiasi silpnumu, daugiausia bėdos turįs su kojomis. Be lazdos nevaikštinėja. Bet protiniai tebėra labai tvirtas. Tik skundėsi, kad atmintis nebesanti tokia gera, kokia būdavo, užsimirštą... Sakė rašąs atsiminimus, apie šimtą puslapių jau esąs parašęs. Bet pereitą vasarą sveikata taip buvus pašlijusi, jog nebeparašęs nė vienos eilutės. Gal dabar galėsiąs vėl pradėti juos rašinėti. Raginau, kad būtinai susikuoptų visas jėgas prie savo "Atsiminimų," mes jų lauksime.

Rašytojas pasidžiaugė, kad išėjo jo eilėrašičių rinkinys "Langas." Autografavo ir man padovanojo.

Pasirodo, kad rašytojas tik vieneriais metais už mane vyresnis — jam sausio mėnesį bus 74 metai, o man 73.

Laikas atsisveikinti. Nenorime mieląjį rašytoją per daug išvarginti. Aš truputį varžausi. Labai norėtųsi apsikabinti. Juk gal paskutinį kartą susitinkame ir atsisveikiname... Bet, štai, jis puola man į glėbį ir mudu apsikabiname. Nei jis, nei aš žodžių neturime, bet jie ir nereikalingi... Rašytojas pagyvėjo, nušvito...

Pasakysiu, kad tokio šilto ir dramatiško susitikimo nesitikėjau. Labai džiaugiuosi mieląjį rašytoją aplankęs."

Dar noriu pridėti, kad drg. Čekys, leidyklos "Vaga" direktorius, man sakė, kad jis jau parašytą "Atsiminimų" dalį skaitęs ir tiesiog susižavėjęs. Nežinia, ar Mykolaičio-Putino sveikata dar leido jam daugiau atsiminimų parašyti ar ne. Veikiausia dar įstengė šiek tiek jų pridėti, bet labai abejoju, ar begalėjo juos užbaigti. Išgirsime.

Šia proga reiškiu giliausią užuojautą rašytojo žmonai, kuri mus taip šiltai priėmė, ir visiems jo bičiuliams, kurių jis turėjo tiek daug visoje Lietuvoje ir užsienyje. O tau, mielas rašytojau, amžinai ilsėtis.

A. Bimba

Pas Baltarusijos lietuvius

Pušynai, kalvos, lomos...
Pakelėmis bėga skaroti berželiai. Rodos, moja savo garbiniais ir kvieste kviečia į priekyje dunksantį kaimą...

Užaugo berželis
žaliojoj lankoj,
Berželio šakelės
gražioj pievoj...

— suskamba daina.

Kas tai? Juk senokai mus pasveikino Baltarusijos žemė, o čia aidi lietuviška daina? Gal šios moterys ateivės iš Lietuvos? Betgi... Pereik per kaimą, įsiklausyk, ir išgirsi:

Čiūčia liūlia
mažytėlį...

Tai senutės taip migdo anūkėlius. Ir kur beeisi — visur lietuviška kalba.

— Čia visi lietuviškai kalba, — patvirtina ir vaikų būrys.

Gervėčiai Gėliūnai, Galčiūnai, Miciūnai, Knistuškės, Rimdžiūnai, Girios, Petrikai, Kerplošina... Žmonės išvardina šešiolika kaimų, kuriuose gyvena vien lietuviai. Ir tie kaimai ne get kokie — 100 —150 trobų ir daugiau.

-:- -:- -:-

Daug kuo garsūs Gervėčių "salos" lietuviai. Aplinkui gyvenantieji baltarusiai, lenkai apie juos su pagarba atsiliepa:

— O, lietuviai — tai dainininkai!

Gyventi pas juos savaitę, kitą, o dainų gervėtiškiai nepristigs. Dainuos vis naujas, vieną už kitą gražesnes. Ašarą nubrauksi, klausydamasis apie "vargo mergelę", kur nešė savo vargelį ir norėjo kam nors atiduoti ar pasidalinti. Nuvijo ją nuo kelio "ponaicis", subarė kunigas: "Vargelį dievulis tik vienai tau davė", o paprastas bernelis mielai pasidalno su mergele vargeliu. Išgirsi ir "senelio senelių" dainuotas dainas apie jaunosios martelės sunkią dalią.

Daugretų dainų dainuojama Gervėiuose, tokių, kurios Lietuvoje jau seniai nebedainuojamos. Pavyzdžiui, Girių kaimo valstietis Julius Valeika moka 1863 metų sukilėlių dainą, kurioje minimos šio krašto vietos.

Matyt, daina bus čia ir gimusi.

Gražios yra ir naktigonių dainos. Kai uždainuoja būrelis žmonių, rodos, matai kaimenę arklių, vyrus, kviečiančius visus į naktigonę:

Jok, jok
Naktigonėn jok,
Nieko nebijok,
Maišu užsiklok...
...Ugnį kūrinsim,
Arklius ganysim.
Rūkas mus apjuos
Lakštuolė mums
lakštuos...

Tačiau ne vien dainomis žinomi šio krašto lietuviai. Visi prpažįsta jų nepaprastą darbštumą, ypač moterų. Kiekvienoje šeimoje atrasi skrynias audinių — staltiesių, lovatiesių. Ir senų, ir naujų.

-:- -:- -:-

Daug senovinių papročių dar gyvi šiuose kaimuose. Vestuvių apeigos, kalendorinės šventės čia švenčiamos taip, kaip ir prieš daugelį metų. Laidotuvių papročiai irgi senoviški. Ypač raudos, kurios Lietuvoje beveik išnyko. Vėlinių vakare raudoma, lankant artimųjų kapus. Žmonės sako: "Kapai rauda".

Žinoma, kaip ir visur, dalis senų papročių nyksta, jų vietoje atsiranda nauji, artimesni dabartiniam gyvenimui. O tas gyvenimas smarkiai pasikeitęs. Lietuviškų kaimų valstiečiai dabar gyvena kolūkiuose. Visuose namuose spindi elektros šviesa. Žmonės gyvena pasiturinčiai, siekia šviesos, kultūros. Gervėčių vidurinėje, Girių aštuonmetėje, Knistuškių, Rimdžiūnų, Galčiūnų pradinėse mokyklose vaikai mokosi gimtosios kalbos. Labai daug jaunimo iš šių kaimų studijuoja Lietuvos aukštosiose mokyklose.

Šių kaimų dėka lietuviška daina, šokis plačiai žinomi Baltarusijos gyventojams. Rimdžiūnų ir kitų kaimų jaunimo tautinių šokių rateliai koncertuoja Astravo rajono centre, Lydoje, Gardine, net Minske. Beveik visose Astravo rajono meno saviveiklos apžiūrose lietuvių saviveiklininkai pirmauja.

Lietuviškų kaimų jauniems saviveiklininkams labai daug padeda mokytojai. Dar ir šiandien populiarus čia prieš 7-8 metus mokytojavusio Antano Širono vardas. Daug nusipelniusios ir dabartinės mokytojos — Danutė Petrikaitė Gervėčiuose, Dangutė Kaltonaitė — Girių kaime.

Švenčių dienomis lietuviškuose kaimuose niekada nebūna nuobodu. Skamba dainos. Suvažiuoja Lietuvoje besimokantis jaunimas. Dažnai apsilanko ir Lietuvos kraštotyrininkai, studentai, kurie susipažįsta su šnekiais, draugiškais šių kaimų gyventojais, kartu rengia įvairius vakarus.

Bernardas Šaknys

Lietuvos svečiai

Beveik savaitę Vilniuje viešėjo Australijos Komunistų partijos darbuotojų delegacija.

Svečiai susipažino su Vilniumi, apžiūrėjo jo įžymybes, lankėsi įmonėse, pabuvojo Kaune, Druskininkuose, Trakuose.

Vilniuje taip pat viešі Japonijos jaunimo delegacija.

Gaudžia Vilniaus varpai

Senojoje Gedimino aikštės varpinėje vėl suskambo varpai. Vidurdienį, dvyliktą valandą, jie skamba pagal B. Dvariono dainos "Sesuo žydroji Vilija" melodiją. Vakare, 8 val. čia galima pasiklausyti varpų muzikos koncertų — skambina miesto varpininkas R. Gučas. (ELTA)

Justas Paleckis

LAIŠKAS IŠ ZAMBIJOS

...Pereitame laiške pasidėjau dar kai ką parašyti apie Zambiją, tad stengiuosi išpildyti, nors ir ne visai lengva, nes visos dienos labai užimtos. Tuo labiau, kad negaliu neparašyti ir čikagiečiams į "Vilnį," kurios nenoriu užmiršti.

Šiandien jau 15-oji diena mūsų viešnagės toje tolimoje Afrikos šalyje, kuri nedidelė pagal gyventojų skaičių, bet pusantro karto didesnė už Prancūziją savo plotu. Kai važiuoji į Afriką, vis esi lydimas baimės dėl didelio karščio. Tai ir pajautėme trumpai būdami Sudano sostinėje Chartume. Tačiau Zambijos klimatas, kaip ir Kenijos, yra palankus europiečiams. Šiuo metu čia prasideda žiemos sezonas, baigėsi lietaus periodas, saulei šviečiant gana karšta, bet pakenčiama, o dažnai būna debesuota. Vakarais ir naktį net gana vėsu.

Esame Zambijoje kaip parlamento svečiai, tad daugiausia susitinkame ir bendraujame su Nacionalinio susirinkimo deputatais ir jo spykeriu Njirenda bei pavaduotoju Mulenga. Tačiau įvairiomis progomis, ypač per priėmimus, tenka dažnai susitikti su vyriausybės nariais ministrais, su vice-prezidentu Kamanga, o taip pat su prezidentu Kaunda. Specialiuose vizituose kalbėjomės su užsienių reikalų ministru Kapvepve, su finansų ministru Vina, su gamtos turtų ir turizmo ministru Konoso.

Įdomios buvo naujųjų parlamento rūmų atidarymo apeigos, kurios labai panašios į Anglijoje atliekamas ceremonijas. Būdamas ilgą laiką Britanijos kolonija, o ir dabar įeidaams i Britu sandrauga, Zambijos kraštas perėmė daug angliškų tradicijų. Iškilmingas prezidento Kaundos atvykimas su Zambijos himno atlikimu, 21 patrankos šūviu, anglų karininkų komanduojamo zambiečių bataliono paradas buvo tų ceremonijų pradžia. Paskui iškilminga eisena, kurioje Zambijos ir kai kurių kitų Britų sandraugos šalių parlamentų spykeriai ėjo pasipuošę įvairiaspalvėmis mantijomis, su perukais ant galų. Tokias pat, tik juodos spalvos mantijas nešioja ir parlamento klerkai, ant kurių juodų galvų keistai atrodo balti perukai. Raudonomis mantijomis pasirengę ėjo Aukščiausiojo Teismo nariai, kurie beveik visi anglai, nes zambiečiai dar mažai teturi savo teisininkų.

Po kalbų, kurias pasakė spykeris Njiranda, Lusakos miesto majoras Banda ir prezidentas Kaunda, pastarasis perdavė naujuju rūmų raktą spykeriui Njirendai. Tuo simbolišku gestu įvyko naujųjų rūmų atidarymas. Naujieji rūmai stovi ant kalvos vietovėje, kuri vadinama Olimpijos parku. Tai miesto pakraštys, bet netrukus netoliese išaugs statomieji universiteto rūmai, o su laiku čia bus naujas miesto centras. Lusakos miestas, turįs dabar apie 150,000 gyventojų, vis sparčiau auga. Rūmai gana savotiški, kampuoti, su iškylančiu centre gana aukštu kubu, papuoštu Zambijos svarbiausio turto — vario — plokštėmis. Vakare, kai rūmai apšviečiami elektra, gaunasi gražus vaizdas, papuošiąs šį miestą, kurio dabartinis centras nesiskiria iš tipiškų angliškų miestų, tik su eile moderniškai pastatytų naujų daugiaaukščių namų.

Iškilmingų ceremonijų pakartojimą teko dar kartą pamatyti kai kitą dieną buvo atidaryta parlamento ketvirtoji sesija. Šis parlamentas išrinktas dar Zambijai esant kolonija. Jame dauguma (62 iš 80) vietų turi prezidento Kaundos vadovaujama Jungtinė Tautos Nepriklausomybės partija. Po ilgos prezidento Kaundos deklaracijos įvyko trumpas posėdis, kuriame buvo priimta eilė nutarimų antruoju skaitymu, o galutinas jų priėmimas perkeltas kitai sesijai, kuri įvyks birželio 13 d. Teko išgirsti ir susidūrimų su opozicija, kurią sudaro 9 Afrikos nacionalinio kongreso partijos deputatai (kiti 9 yra europiečiai). Vice prezidentas Kamanga savo kalboje smarkiai iškritikavo opozicijos deputatus už nepagarbų elgesį, nes prezidentui kalbant jų dalis miegojo.

Be dalyvavimo oficialėse iškilmėse ir eilės vizitų pas vyriausybės narius daug laiko užėmė ekskursijos, kuriu metu susipažinome ne tik su sostine Lusaka, get ir su daugeliu kitų Zambijos vietovių. Jau vos atvykę, gegužės 1 d., nuvažiavome prie Karibos ežero, susidariusio užtvenkus Zambezi upe ir pastačius ant jos didžiulę elektros stotį, kuri teikia elektrą Zambijos pramonės įmonėms, ypač šiaurėje esančioms vario kasykloms. Tačiau tos stoties valdymo irengimai yra antroje Zambezi pusėje — Pietų Rodezijoje, kuri dabar valdoma Smito rasistinio režimo. Tai sudaro sunkumu Zambijai, nes santykių didesniam įtempimui įvykus Pietų Rodezijos valdžia gali nutraukti elektros tiekimą.

Kita idomi ekskursija buvo į Livingstoną, ties kuriuo yra garsusis Viktorijos krioklys, didžiausias pasaulyje. Tai įdomi vieta, kuria gana gausiai aplanko turistai, bet daugiausiai iš pačios Zambijos, nors krioklys vertas platesnio dėmesio. Bet dėl tolumo iš užsienio atvyksta nedaug turistų. Kaip mums sakė turizmo ministras Kenoso, kol kas i Zambija per metus atvyksta tik apie 8.000 užsieniečiu turistų. Sakome ministrui, jei nori pritraukti daugiau turistu, reikėtų pasirūpinti, kad didingasis Viktorijos krioklys būtų geriau matomas, nes dabar jo bendro vaizdo nematyti, tik atskiros dalys. Jei būtų koks bokštas ar aukštesnis viešbutis, ta retą vaizdą galėtų geriau pamatyti.

Idomi kelionė buvo i Zambijos svarbiausią pramonės centra — vario kasyklas, esančias netoli Kitvės miesto. Tas miestas nenusileidžia Lusakai ir taip pat primena Anglijos miestus. Leidomės į gana gilias šachtas-mainas, kur pasama vario rūda. Darbai mechanizuoti, ir po žemėmis nutiesti geležinkelio bėgiai, kuriais rieda vagonėliai su rūda. Išsprogdintai uolienai surinkti naudojamos galingos mašinos-buldozeriai. Pačius sunkiausius darbus dirba afrikiečiai, o meistrai, inžinieriai, administracijos tarnautojai — anglai arba kiti baltieji. Tiesa, kaip pasakojo, kartu su negrais kai kur dirba ir baltieji darbininkai, kurių tarpe daugiausia iš savo šalių pabėgę arba emigravę vengrai, čekoslovakai, italai. Esą ir keletas lietuvių, bet jų neteko sutikti.

Vario kasyklos ir gamyklos priklauso anglų, amerikiečiu ir pietų afrikiečių kapitalistams, kurie turi čia milžinišką pelną. Dabar to pelno dalį tenka atiduoti Zambijos vyriausybei, kuri panaudoja tas lėšas savo žmonių gerovei. Dėl tų žemės turtų Zambija yra viena turtingiausių Afrikos valstybiu. Jei kitur vidutiniai išeina po 50-60 dolerių pajamų metams kiekvienam žmogui, tai Zambijoje tas vidurkis sudaro apie 200 dolerių, kas, žinoma, irgi nedaug.

Tiek vario kasyklose, tiek kitoje pramonėje, o taip pat baltųjų valdomuose ūkiuose-fermose, kapitalistai naudojasi darbo jėgos pigumu. Daugelis paprastų darbininku dirba už 12 svarų (apie 36 doleriai) mėnesiui. O vienoje fermoje, kuri priklauso išeiviui iš Varnių Abeliui Galaunai, girdėjome, kad ten darbininkas uždirba net vos 5 svarus (apie 15 dolerių) per mėnesį. Tai todėl, kad esama gana daug bedarbių.

Beje, A. Galaunas, su kuriuo teko susipažinti per vyriausybinius priėmimus, išvykes iš Lietuvos 1939 m. Jis gimęs Varniuose, kur jo tėvas vertėsi mėsos prekyba, taip pat turėjęs apie 10 hektaru žemės. Abelis Galaunas kurį laiką gyveno Kaune, o paskui išvažiavo į Pietinę Afrika, kur gyveno jo broliai. Pradžioje gerokai tekę pavargti kol įsikibęs bizni. Dabar jis turi 5 mėsos krautuves Lusakoje ir tris fermas su bendru apie 23,000 akrų žemės plotu. Jis yra ir Zambijos prekybos rūmų pirmininkas. Nors taip seniai iš Lietuvos išvykes, jis dar šiek tiek kalba lietuviškai ir nustebino mane net su žemaitišku akcentu mane užkalbinęs.

Zambijoje labai ryškūs kontrastai. Greta puošnių miestu su puikiomis krautuvėmis, su moderniškais viešbučiais, su automašinu virtine, gali pamatyti kaimus, kuriuose žmonės gyvena taip, kaip gyveno prieš šimtus metu, dirba žemę primityviškiausiu būdu. Kolonialistai, sukrovę didžiausius turtus iš vietos gyventoju ir žemės turtų išnaudojimo, visai nesirūpino žmoniu švietimu. Zambijoje tebuvo tik viena vidurinė mokykla, kurioje galėjo mokytis zambiečiai. Todėl visur matai baltuosius, kurie vadovauja ne tik pramonei, bet ir mokslo įstaigoms, ligoninėms, o taip pat yra patarėjais ir ekspertais valstybės įstaigose.

Todėl prezidentas Kaunda savo deklaracijoje, kurią išklausėme per parlamento posėdį, didelį dėmesi kreipė į vietos kadrų auklėjimą, kas yra svarbiausiu uždaviniu. Mątėme zambiečių studentus tik pernai atidarytame Lusakos universitete. Jų tėra kol kas tik 540, bet tas skaičius turi smarkiai didėti, nes be savo specialistų įvairiose srityse zambiečiai negali būti tikrais šeimininkais savo krašte.

Daug sunkių problemų stovi prieš Zambiją. Ji ribojasi su eile šalių, kuriose viešpatauja rasistai — su Pietų Rodezija, portugalų valdomomis Angola ir Mozambiku, su Pietų Afrikos Respublikos valdoma Pietvakarine Afrika, su nepriklausomomis, bet rasistų įtakoje esančiomis Malavi ir Batsavana. Šiaurėje siena eina su Kongo (Kinšasa) respublika, kuri stengiasi likviduoti kolonialistų įtakos liekanas. Tikrai artimu ir draugišku kaimynu yra Tanzanija, kuri vykdo gana pažangią politiką. Kaip tik šiomis dienomis prezidentas Kaunda susitiko su Tanzanijos prezidentu Nierere ir pasitarė dėl abiem respublikom rūpimų klausimų.

Dėl tokios sunkios kaimynystės, ypač dėl rasistinio Smito režimo siautėjimo, Zambijai tenka palaikyti nepaprastos padėties stovį, budėti savo nepriklausomybės sargyboje, vykdyti labai atsargią politiką.

Mūsų delegacija viena diena padėjo vainiką ant Zambijos valstietės Soko kapo. Toji moteris buvo netikėtai nušauta Pietu Rodezijos rasistų kai ji laiveliu plaukė Zambezi upe. Pagerbdami ta rasizmo auką, mes pažvmėjome mūsų šalies solidaruma su Zambija jos kovoje prieš rasizmą. Tą solidarumą ir pozicijos bendrumą imperialistų ir kolonialistų atžvilgiu pažymėjau savo kalboje, kurią teko pasakyti ryšium su parlamento rūmu atidarymo iškilmėmis. Pasmerkdamas imperializma ir kolonializma, aš jokios valstybės neivardinau. Tačiau kaip sudavus i stala atsiliepia žirklės, taip tuoj atsiliepė kelių valstybiu atstovai. Tai buvo J. Amerikos Valstijų, Anglijos, Kanados, Prancūzijos ir kai kurių kitu Nato valstybių pasiuntiniai, kurie net pareiškė protestą užsienių reikalų ministrui, kad esą aš ne vietoje kėles politinius klausimus. Tuo tarpu zambiečiai karštai pritarė ir nekartą plojo, o ir paskui eilė įžymiu veikėju sveikino dėl tos kalbos. Paskui panašias mintis kėliau savo pasisakyme televizijoje ir per pasikalbėjima su "Zambia Mail" laikraščio atstovu.

Daug dar galėtu parašyti apie Zambiją, kuriai nuoširdžiai linkime suklestėjimo kultūroje ir ekonomikoje bei politiniu problemų išsprendimo. Tačiau reikia baigti, nes turiu ruoštis kelionei, o šiandien dar daug reikalų.

Taigi, sakome Zambijai — sudiev! O jums visiems,

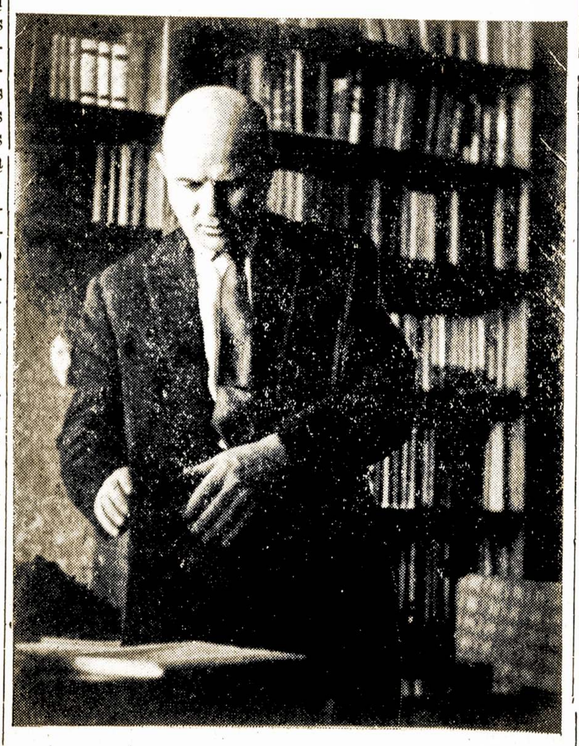

Rašytojas Juozas Baltušis — A. Sutkaus nuotrauka

VAIKAI LEIDŽIA BURBULUS

Pramogą mielą vaikai prasimanė:
Gabalą muilo skiautelėm supiaustė,
Šilto vandens prisileido iš krano—
Ims išdykaudami siausti
Ir žaisti:
Žvilgančius burbulus leisti.

Laksto po kambarį pūslės pakilę,
Mirga vaivorykštėm, spektro šešėliais;
Rankom mojuoja vaikėzai sušilę;
Jiems lenktyniaut įsišėlus,
Jie žvengia
Burbului lekiant pro langą.

Stengias ilgiau jį ore išlaikyti,
Tarsi balioną paleist jį norėtų;
Saulėj sužėręs, jis žvilga ir švyti,
Bokštan jau ima artėti,
Tik štai—
Plekšt! Nebėra... Ajajai!..

J. Subata

Lietuvių diena Tarybų paviljone

Teko sužinoti iš Tarybinio paviljono spaudos centro sekamas žinias apie lietuvių dienas tarybiniame paviljone.

Birželio 19 d. atvyks delegacija, kuri susideda iš sekamų oficialų:

Ksaveras Kairys, LTSR Tarybos pirmininko pavaduotojas, TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas—delegacijos vodovas.

Antanas Barkauskas, LTSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas.

Leokadija Diržinskaitė, LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoja.

Jonas Kuzminskis, LTSR dailininkų sąjungos pirmininkas, LTSR liaudies dailininkas.

Stasė Rapalienė, Kauno muzikinio teatro solistė, LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatė.

Juozas Matulis, LTSR Mokslų Akademijos prezidentas, socialistinio darbo didvyris.

Alfonsas Bieliauskas, rašytojas.

Jonas Vildžiūnas, Vilniaus miesto meras.

Juozas Kondratas, kolūkio "Lenino keliu" pirmininkas, LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

S. Pušinaitė, Kauno radijo fabriko darbininkė, socialistinio darbo didvyris.

—:—

Be oficialios delegacijos, atvyks 30-ies žmonių meno meistrų grupė, kurios sudėtyje randasi:

1. Ansamblio "Lietuva" šokėjų ir liaudies instrumentalistų trupė—Ansamblio vadovas **Vladas Bartusevičius.**

2. Styginis kvartetas: **Eugenijus Paulauskas, Kornelija Kalinauskaitė, Jurgis Fledžinskas** ir **Petras Kulikauskas.** Šis kolektyvas yra laimėjęs premijas tarptautiniuose konkursuose Belgijoje ir Vengrijoje.

3. Profesorius **Stasys Vainiūnas,** kompozitorius, Vienos pianistų konkurso laureatas.

4. **Vaclovas Daunoras, solistas.** Šiais metais dainavo Italijoje La Scala operos teatre, tarptautinis Glinkos vardo ir Čaikovskio vardo konkursų laureatas.

5. **Ona Glinskaitė,** solistė, koncertavusi su pasisekimu daugelyje valstybių.

—:—

Birželio 19 d., atvykus delegacijai, tą savaitę įvyks spaudos konferencija, bus atidaryta lietuvių dailės paroda, rodomi Vilniaus televizijos filmai ir kino studijos lietuviški dokumentiniai filmai.

Jau dabar galima paviljone gauti pirkti lietuviškų knygų, albumų ir suvenyrų.

—:—

Atvykus meninėms jėgoms iš LTSR, per visą savaitę kasdien kino teatro salėje TSRS paviljone bus duodami po du koncertai.

—:—

LIETUVOS DIENA tarybiniame paviljone įvyks birželio 23 d., kuri prasidės 9:30 val. ryto su iškėlimu Lietuvos TSR vėliavos prie TSRS paviljono. Vėliau bus koncertas ir kitos apeigos paviljone.

—:—

Montrealio "Vendome" filmų teatre rodomi tarybiniai filmai, kuriuose įeina ir lietuvių filmininkų darbai. Pavyzdžiui, nuo gegužės 26 iki birželio 1 buvo rodomas "Hamlet," kurį filmavo Jonas Gricius. Nuo birželio 2 iki 8 buvo rodomas "The Girl and the Echo," Arūno Žebriūno. Nuo birželio 23 iki 29 bus rodomas "Niekas nenorėjo mirti," Vytauto Želiakevičiaus.

—:—

Birželio 24 d. Montrealio LLD kuopos turės svečių priėmimą. Tai bus banketas su programa lietuvių svetainėje, 7 val. vakare.

Ieva Mizarienė

Virginija augina liūtukus

Tai įvyko Kauno zoologijos sode. Liūtė "Sula" nustojo maitinusi savo naujagimius. Mirštančius iš bado liūtukus sunku buvo atimti iš piktos motinos, kuri tokiais momentais esti dar piktesnė.

Vargais negalais St. Baliukevičiui, prižiūrinčiam daugelį metų liūtus, pavyko atimti du leisgyvius liūtukus — porelę. Suteikus pirmąją pagalbą, juos paėmė auginti O. Vilūnienė ir O. Trimonienė.

Iš pradžių jie svėrė vos po kilogramą. Vėliau pradėjo taisytis. Tada juos ėmė prižiūrėti Virginija Trimonytė, kuri ypač mėgdavo juos maudyti, su jais žaisti.

Dabar liūtukai jau dešimties mėnesių, sveria daugiau kaip 30 kg, yra sveiki, žvalūs.

Dažnai pasidžiaugti savo auginiais ateina Virginija, Stepo Žuko taikomosios dailės technikumo moksleivė.

B. Marma.

DIDŽIAUSIAS METEORINĖS KILMĖS DEIMANTAS

Arizonoje esančiame meteoriniame krateryje rastas didžiausias meteorinės kilmės deimantas. Jo skersmuo — 3.5 milimetro (iki tol didžiausiu tokios rūšies deimantu buvo laikomas 2 mm skersmens deimantas, saugomas Natūralinės istorijos muziejuje, Niujorke).

Deimantas tamsus, ne skaidrus, briaunos vos žymios. Jis buvo aptiktas, suskaldžius meteoro gabalą, rastą rytiniame kraterio šlaite. Kaip tas deimantas susidarė? Vieningos nuomonės šiuo klausimu nėra. Vieni mano, kad jis atsiradęs jau kosminėje erdvėje, antri — kad jis iš grafito susidarė meteorito trenkimosi į Žemę momentu.

Liaudies menas ir jo vaidmuo

Didelės permainos, įvykusios Lietuvoje per nepilnus tris dešimtmečius, daug naujo įnešė į lietuvių tautos dvasinę kultūrą, ir įvairiose kultūrinio gyvenimo srityse šie nauji bruožai klostėsi skirtingai, su savomis problemomis ir dėsningumais. Nemažas permainas pergyveno ir liaudies menas.

Ir šiaudinėje pastogėje

Praeityje, sunkiais nacionalinės priespaudos metais, kada Lietuvos kultūrinis vystymasis buvo sukaustytas, liaudies menas atliko didelę istorinę misiją. Būtent liaudyje, šiaudinėje kaimo pastogėje, gyveno tikroji lietuvių nacionalinė kultūra — nepaprastai gyvybinga, sveika, turtinga.

Liaudies menas per savo daugiaamžę istoriją sukūrė gilias ir tvirtas tradicijas; mažai jį paveikė feodalų dvarų ir bažnytinis menas, o vėlesniais laikais — miesčioniškos kultūros įtaka. Iki pat mūsų dienų jis išsaugojo brangiausius savo bruožus: sveiką logiką, subtilų spalvų ir formų harmonijos jausmą, taurų paprastumą ir santūrumą.

Neveltui net ir mūsų dienomis tyra liaudies meno versmė gaivina įvairių sričių profesinių menininkų kūrybą. Didelėje civilizuoto pasaulio dalyje liaudies menas palaipsniui apmiršta: jį išstumia pramonės gamyba ir kultūrinė produkcija. Lietuvoje šios tendencijos reiškias nežymiai ir toli gražu ne visose liaudies meno šakose.

Suprantama, veikiamas visuomenės progreso, liaudies menas nuolat keičiasi, tačiau nepraranda gyvo ryšio su senąja nacionaline tradicija, perimdamas iš jos geriausias savybes, visa tai, kas turi nenykstančią vertę.

Gintaro apdirbimo menas

Viena seniausių lietuvių liaudies meno šakų — gintaro apdirbimas. Ir šiandien gintaro apdirbims labiausiai išvystytas. Žymiausi gintaro apdorojimo centrai Lietuvoje—tai Palanga ir Klaipėda. Palangoje, kuri garsėja ir kaip puikus kurortas, neseniai įkurtas turtingas gintaro muziejus — vienintelis Tarybų Sąjungoje.

Lietuvos gintaro dirbiniams būdingos laisvos, natūralios formos, kurios padeda išryškinti šio tauraus mineralo grožį — specifinį švelnų blizgesį, skaidrumą, turtingą atspalvių skalę.

Gintaro meistrų gaminami papuošalai — apyrankės, sagės, karoliai, medalionai ir kt. — aukštai vertinami ir turi didelę paklausą toli už Lietuvos ribų.

Keramikos menas

Kaip ir gintaro apdirbimas, neolito laikus Lietuvoje siekia keramikos meno istorija. Nors lietuvių liaudies keramika buvo gana siauros paskirties—daugiausia namų apyvokos reikmenys, kurių gamyba naudota išimtinai terakota — ji pasižymi aukštomis meninėmis savybėmis: formos logiškumu, puikiu medžiagos savybių išnaudojimu, silueto ir proporcijų tobulumu.

Mūsų laikais, išaugus pramonei, liaudies keramika nebeteko utilitarinės reikšmės, puodžių amatas išnyko. Tačiau šių dienų liaudies meistrai, kurdami daugiausia dekoratyvines paskirties keramikos dirbinius — įvairius dekoratyvinius servizus, vazeles, nedideles figūrėles, tradicinius molinius švilpukus, pelenines ir kt. — naudojasi savo pirmtakų — kaimo puodžių patirtimi, nors ir turėdami žymiai palankesnes kūrybos sąlygas.

Tarybų Lietuvoje ypač garsėja Viekšnių ir Kuršėnų keramikos meistrų dirbiniai.

Dailioji tekstilė

Panašaus likimo susilaukė ir dailioji tekstilė. Praktinius poreikius šiandien pilnai patenkina tekstilės pramonė, ir namie audžiami tik dekoratyvinės paskirties audiniai — lovatiesės, staltiesės, raštuoti lininiai rankšluosčiai, juostos ir kt. Kai kurie audiniai — rankšluosčiai, juostos — turėjo ir apeiginės reikšmės; dar ir šiandien Lietuvoje gyvuoja paprotys dovanoti margą juostą svetingumo ir prielankumo ženklan.

Audimo mene paprastos kaimo moterys pasiekdavo tikro virtuoziškumo — jų audiniai žavi jautrių spalvų ir raštų derinimu, saiko jausmu, labai turtingais ir kartu aiškiais, lengvai suvokiamais ornamentais, kurių motyvai neretai atėję dar iš pirmykštės bendruomenės laikų.

Medžio drožyba

Šių dienų lietuvių liaudies mene labiausiai mėgiama medžio drožyba, ypač—medžio skulptūra. Medis—paprasčiausia ir lengviausiai apdorojama medžiaga, todėl liaudyje nuo seno įprasta iš medžio gamintis viską — pradedant namų apyvokos reikmenimis, darbo įrankiais ir baigiant paminklinės skulptūros darbais. Net ir pačius paprasčiausius įrankius Lietuvos valstietis mėgo išpuošti ornamentais, stilizuotais augmenijos ir gyvūnijos motyvais, mitologinių būtybių atvaizdais, parodydamas puikią meninę nuovoką ir lakią fantaziją. Tačiau nepralenkta liaudies kūrybos viršūnė buvo skulptūra.

Praeityje čia vyravo šventųjų tematika, bet kaimo dievodirbio išdrožti apaštalai ar rūpintojėliai nedaug teturėjo bendro su bažnytine ikonografija. Jų veidai, kupini žemiško rūpesčio, susimąstymo, kančios, labiau primena tuos pačius vargų prislėgtus senosios Lietuvos valstiečius.

Skulptūroje pasikeitimas

Dabar lietuvių liaudies skulptūra pasikeitė labiau, negu kitos meno šakos. Šventųjų vietą užėmė buitiniai, pasakų, mitologiniai siužetai. Ypač išpopuliarėjo satyrinė ir jumoristinė tematika, išaugusi iš tradicinių Užgavėnių karnavalų kaukių ir buitinių daiktų (lazdų, pypkių ir pan.) dekoravimo.

Savo plastinėmis savybėmis liaudies skulptūra tapo labiau kamerine—ji skiriama ne pakelėms, o buto aplinkai. Lietuvoje darbuojasi gausus būrys skirtingų braižų liaudies skulptorių, ir jų kūryba pasklinda labai plačiai. Jei praeityje liaudies skulptorius buvo žinomas tik savo apylinkėje, tai šiandien talentingiausių, originaliausių meistrų vardai gerai žinomi visoje Lietuvoje ir netgi už jos ribų.

Kitos sritys

Šiuolaikiniame lietuvių liaudies mene pasireiškia kiek mažiau praeityje klestėjęs kalvystės menas ir metalo papuošalų gamyba. Išnyko liaudies grafika ir dekoratyvinė tapyba, kuri buvo naudojama namų gamybos baldų puošyboje; užtat iškyla liaudies talentų, labai savitai besireiškiančių molbertinės tapybos srityje. Labai išpopuliarėjo medžio, metalo, tekstilės, odos suvenyrų kūryba; greta tradicinių medžiagų — lino, vilnos, medžio ir kitų — liaudies meistrai vis plačiau ima naudoti sintetines.

Vis dėlto pokario metais lietuvių liaudies menas pergyveno tiek kiekybinius, tiek kokybinius pasikeitimus, ir tai natūralu: nauji gamybiniai santykiai ir iš pagrindų pasikeitusios sąlygos, technikos, pramonės, švietimo išaugimas, sklindančios mokslo ir kultūrinės žinios praplėtė žmogaus akiratį, suformavo naują jo mąstymą. Liaudies menas jau nebėra tokia spontaniška liaudies kūrybinės potencijos išraiška — jo vystymąsi lemia ir kiti veiksniai, pavyzdžiui, industrinės epochos palydovas — tam tikra buities standartizacija.

Liaudies meno vaidmuo šiandien

Be liaudies meno neįmanoma įsivaizduoti šiandieninio Lietuvos kultūrinio gyvenimo. Liaudies meno klausimams daug dėmesio skiria spauda, radijas, televizija, kinas. Vilniuje ir kituose respublikos miestuose rengiamos liaudies meno parodos — atidarytos specialios parduotuvės, kuriose galima įsigyti liaudies meistrų dirbinių. Liaudies meistrai su pasisekimu eksponavo savo darbus kaimyninėse respublikose, užsienio šalyse. Visa tai skatina liaudies menininkų kūrybinę veiklą ir padeda į ją įsijungti vis naujiems žmonėms.

Šiuo metu Lietuvoje, kuri turi tik tris milijonus gyventojų, darbuojasi apie 6,000 liaudies meistrų. Liaudies meno rūmai teikia liaudies meno meistrams visokeriopą paramą — aprūpina juos medžiagomis, organizuoja specialius kursus ir seminarus, leidžia liaudies meistrams skirtą literatūrą, rūpinasi jų kūrybos populiarinimu visuomenėje. Dauguma liaudies meistrų dalyvauja neseniai įkurtoje Liaudies meno draugijoje. Tad šiandieninis lietuvių liaudies menas turi palankias vystymosi sąlygas. Galima neabejoti, kad ir ateityje jis duos gražius kūrybos vaisius.

A. Patašius.

Komunistų partija apie Artimųjų Rytų problemą

Praeito savaitgalio (birželio 11) "Worker" atspausdino pareiškimą, kurį padarė Amerikos Komunistų partijos sekretorius Gus Hall. Tame pareiškime jis gvildena padėtį Artimuosiuose Rytuose. Svarbiausios jo išvados yra maždaug tokios:

Pamatiniai, įvykiai Artimuosiuose Rytuose atspindi Vakarų imperializmo, ypatingai naftos (aliejaus) monopolijų siekį palaikyti ekonominę hegemoniją Artimuosiuose Rytuose, atkariauti kai kurias ekonomines pozicijas, kurias prarado, kai labiau radikališki arabų kraštų režimai (Egipto, Sirijos, Irako) pradėjo apriboti Vakarų monopolijų galią.

Akivaizdoje to, Izraelio valdančiųjų ratelių bendradarbiavimas su Vakarų imperializmu aiškus, nors Izraelio valdžia tai gal daro savotiškais, bet trumparagiškais apskaičiavimais.

Amerikos CIA (žvalgyba) dėjo visas pastangas iš vidaus pakirsti Sirijos radikališką režimą, ir Izraelio karinės provokacijos prieš Siriją tam turėjo padėti. Vyriausias nusikaltėlis yra Amerikos naftos monopolijos, bet Izraelio valdanti rateliai veikia kaip jų įnagis, nors tas yra ir prieš izraeliečių eilinių žmonių interesus.

Smerkdami Izraelio agresyvią rolę dabartiniuose Artimųjų Rytų įvykiuose, komunistai, betgi, stoja už Izraelio, kaip ir visų kitų Artimųjų Rytų kraštų, teisę gyvuoti kaip valstybė taikos sąlygose. Grasinimai nušluoti Izraelį nuo žemės paviršiaus irgi tarnauja tik imperialistams, nes Vakarų imperializmas naudoja visus būdus skaldyti žmones.

Iš kitos pusės, Izraelis neturi teisės ignoruoti sunkios padėties, kurioje atsidūrė apie milijonas palestinoniečių arabų, kuomet jie, po Izraelio įkūrimo, tapo ištremti arba pasitraukė iš Izraelio teritorijos.

Komunistai supranta, kaip Izraelio likimas rūpi žydų masėms pasaulyje, kaip krašto, kuriame rado prieglaudą liekanos tautos, kurią naikino nacių koncentracijos lageriai ir krematarijos. Bet komunistai nurodo, kad kairiečiai turi prievolę aiškinti, kad vienintelis tikras saugumas Izraeliui yra tik santarvė, su arabų masėmis, su anti-imperialistinėmis jėgomis, o ne su su Vakarų imperializmu, kuris Izraelį naudoja tik kaip sau tinkamą įnagį.

Hall pareiškimas baigiasi sekamu sakiniu:

"Kelias į taiką Artimuosiuose Rytuose glūdi, galų gale, tame: ištrenkti iš tos pasaulio dalies vienintelę svetimą jėgą, naftos maitvanagius iš Vakarų."

ATRADIMAI ŠIUKŠLYNE

Varšuvos archeologai ėmė kasinėti senovinę šiukšlių duobę, kurioje sukrautas 30 metrų šiukšlių sluoksnis. Ta duobė pasirodė besanti neįkainuojama vertybė senosios Varšuvos gyvenimui pažinti. Tyrinėjimai buvo daromi šulinių-zondų metodu. Pasiektas 17 metrų gylis ir jau ištirti XVIII ir XVII a. sluoksniai. Šalia turtingos keramikos kolekcijos buvo aptikta pypkių kolekcija, didžiulė krosnių koklių įvairovė, instrumentų, avalynės, drabužių, pakinktų ir rakandų liekanos.

Londonas. — Mirė novelistė Pamela Frankau, sulaukusi 59 metų amžiaus.

Pirmieji įspūdžiai Floridoje

Štai saulės nublieksti laukai
Žali medžiai ir pieva.
Dar šiaurėj šalta ir sniegai,
Čia gėlės krauna žiedą.
Plačiu keliu mašina rieda
Tolyn, nauji vaizdai kitoki...
Čia jau ir paukščiai nebemiega,
Sulėkė jie čia žiemavoti.
Lygiuos laukuose stovi pušaitės,
Tokios apskurę, samanotos.
Tarp krūmų ganosi kiaulaitės—
Tikros laukinės, smailianosės.
Juodi žmonės belaisviai
Pakelėm šiukšles renka,
O baltaveidis sargas
Su ginklu paskui slenka.
O ten užkeiktos plynės,
Aukšti medžiai gauruoti
Į vandenį įklimpę,
Pilkai tamsūs, bazdoti.
Saulė žemyn už miško slenka,
Kame reikės pastogę gauti?
Negi čia raistuosemiegosi,
Dar gali žvėrys pasigauti.
Tolyn važiuoti reikia—
Ieškot nakčiai pastogės,
Pavargom mes, poilsio reikia,
Prisiglaudus pas žmones.

-:- -:- -:-

Iš ryto anksti keliam,
Tolyn, tolyn reik vykti.
Ūkuose skęsta žemė,
Dar saulės nematyti.
Plačiu keliu važiuojam,
Išsineriam iš miško,
Laukiniai baisūs žvėrys
Toli jau pasiliko.
Saulė aukštai pakilo,
Jau skaisčiai spinduliuoja,
Kitokį vaizdą teikia:
Aukštos Palmės žaliuoja;
Aukštai vijoklės gausiai žiedais
Viršūnes medžių apkabino,
Gražiom spalvom šakas apkrovė,
Žiedais viršūnes apdabino.
Štai švento Petro miestas
Ir Tampa ta garsioji.
Mūs broliai čia gyvena
Ir mus kviečia, vilioja.

-:- -:- -:-

Vėl saulėtas, gražus rytas,
Aukso rasom padabintas.
Vėl puikiais keliais važiuojam,
Lakios mintys mus vilioja—
Visą šalį atlankyti,
Ko nematėm, pamatyti,
Pasidžiaugt, pasigėrėti,
Gal stebuklai neregėti...
Štai reklamos nematytos,
Šalia kelio iškabintos,
Prieš mūsų akis marguoja,
Užeit kviečia ir vilioja.
Vienos siūlo tau degtuką,
Antros vinį ir plaktuką,
Kitos ežerą, pavėsį
Tau nuo saulės pasislėpti.
Neužmirški pamatyti—
Bok'o kalną atlankyti;
Ten ramiai palmės žaliuoja,
Varpai skamba ir raliuoja...
Štai vėl kviečia pamatyti—
Bažnytėlę atlankyti,
Nors truputį pasimelsti,
Veltui kavos išsigerti.
Pasitaiko nors netyčia
Atrasti gerą bažnyčią,
Kuri ima, bet ir duoda
Išsigerti kavos puodą...

-:- -:- -:-

Čia daug garsinimų visokių,
Bet pasitaiko ir keistokų:
Štai jau veik šimtametis senis
Paieško sau jaunos žmonos;
Su trim žmonom divorsą gavęs,
Dar nori gauti sau ketvirtos.
Platonišką jai meilę žada
Ir dalį turto jai paliks....
Jei glamonės jo seną veidą
Ir jį mylės ir jam patiks...
Keista tu, Florida šiltoji,
Patrauki daug senų žmonių.
Vieni dar vis paieško meilės,
Antri sau vietos ant kapų...

Pr. Mirta

Baleto šokėja G. Sabaliauskaitė su sūnumi
M. Baranausko nuotrauka

Montreal, Kanada

Sutikime brangius svečius

Birželio (June) 19 d. 4 popiet, tarybiniu orlaiviu iš mūsų Gimtojo Krašto — **Tarybų Lietuvos,— atskris gausus būrys menininkų ir svečių.** Būtų labai gražu, kad mes, montrealiečiai, galėtume mūsų brangius svečius kuo didesnis skaičius pasitikti Dorval aerodrome. Pasistengkime tai padaryti.

Dalyvaukime Lietuvių Dienoje

Birželio 23 d., kaip jau daugeliui yra žinoma, kad tą dieną Expo Tarybiniame pavilijone vyks "Lietuvių Diena". Į šią iškilmingą dieną atvyksta svečiai iš įvairiausių tolimiausių ir artimiausių vietovių: Bus ir laisviečių ir vilniečių ir iš "Liaudies Balso" pastogės draugai, bus iš tolimos Kalifornijos žymi moterų veikėja **Ksavera Karosienė** ir daugelis kitų, todėl ir vietiniai tautiečiai, nežiūrint kokių įsitikinimų būtumėte, pasistengkite skaitlingai dalyvauti šiose nepaprastose iškilmėse, kurios tik vieninteli kartą mūsų gyvenime vysta.

Banketas su menine programa

Birželio 24 d. vakare, Vytauto Klubo svetainėje, bus banketas su menine programa, Rengėjai nuo savęs labai prašo atvykstančių svečių iš kitur, kad per savo pažįstamus, iš anksto rezervuotumėte banketui vietas. Vietiniai tautiečiai taip pat iš anksto pasistengkite įsigyti pakvietimus-bilietus, kuriuos gausite pas veikiančius draugus.

Labai daug Expo lankytojų

Sąryšyje su vykstančiu Expo, Montrealo miestas ir apylinkės perpildytos vizitoriais ne tik iš tolimesnių Kanados vietovių, bet ir iš įvairiausių pasaulio kampų. Turbūt nė didžiausi expo optimistai nesitikėjo sulaukti tiek daug lankytojų.

Petrė

Norwood, Mass.

Gegužės 19 dieną, man skaitant Laisvę, suskambėjo telefonas. Pakeliu ragelį — ir girdžiu gailesčio pilną Y. Niaurienės balsą. Ji mane informuoja, kad jos vyras R. Niaura paguldytas Bostono ligoninėn, ir, atrodo, jog jam reikės daryti operaciją.

Nagi, manau sau, kaip čia gali būti, kad taip staiga atsitiko tokia nelaimė. Draugas Niaura visuomet atrodė toks sveikas, tvirtas ir linksmo būdo žmogus. Niekad jis nesiskundė jokiais sveikatos trūkumais, — o štai jis staiga ligoninėje.

Gydytojai per keletą dienų darė visokio būdo tyrinėjimus ir priėjo išvados, kad būtinai turi daryti vidurių operaciją. Operacija pravesta gegužės 24 d. Pirmą dešimtį dienų draugui Niaurai buvo sunku pergyventi. Bet dabar dideli skausmai pradeda palaipsniui atslūgti. Gydytojai užtikrina, kad operacija buvo sekminga ir kad gal už savaitės ar kiek ilgiau galės grįžti namo.

Linkiu draugui R. Niaurai greit ir sekmingai pilnai pasveikti.

M. Uždavinis

Maskva atmeta pasiteisinimą

Maskva. — Prieš kiek laiko amerikiniai bombonešiai Šiaurės Vietnamo vandenyse bombardavo tarybinį prekybos laivą "Turkestaną." Buvo sunkiai sužeisti du jūreiviai — vienas po dvejų dienų mirė. Tarybų Sąjungos vyriausybė griežtai pasmerkė amerikiečių bombonešių "žygį."

Po to JAV vyriausybė sakė, kad jos bombonešiai nebuvo užpuolę "Turkestano," kad laivą "galėjo sužeisti" Šiaurės Vietnamo antilėktuvinių kanuolių šūvių skeveldros.

Dabar tarybinė vyriausybė šį amerikiečių pasiteisinimą piktai smerkia ir sako, kad amerikinio bombonešio vairuotojas tyčia šaukė šūvius ant laivo "Turkestano."

Neleidžia moterims balsuoti

Ženeva.—Šafthauzeno kantone įvyko referendumas klausimu, ar suteikti šiame Šveicarijos kantone gyvenančioms moterims teisę rinkti arba būti išrinktoms į kantono savivaldos organus.

Balsavime dalyvavo tik rinkėjai vyrai, nes Šafthauzeno moterys negali dalyvauti ne tik kantono savivaldos organų rinkimuose, bet ir referendumuose. Už aktyvios ir pasyvios rinkiminės teisės suteikimą moterims buvo paduoti 6,849 balsai, prie — 8,399. Tuo būdu pasiūlymas suteikti moterims rinkimines teises buvo atmestas.

Kaip žinoma, Šveicarijos moterys negali rinkti šalies parlamento, ir tik trijuose Šveicarijos kantonuose iš 22 bei Bazelio mieste moterys turi teisę rinkti arba būti išrinktomis į kantono savivaldos organus.

Kanpala, Uganda. — Trys Rytų Afrikos respublikos—Kenija, Uganda ir Tanzanija — pasirašė gendrą sutatį, pagal kurią jos visos trys, bendrai veiks ekonominėje srityje.

Sako, reikia nukelti parlamento rinkimus

Jakarta. — Studentai, kurie nusistatę prieš prezidentą Sukarno, sako, reikia nukelti ant toliau parlamentinius rinkimus, skiriamus 1968 metams.

Studentai argumentuoja tuo, kad, jei 1968 metais rinkimai įvyks, tai juos gali laimėti Sukarno šalininkai.

PHILADELPHIA, PA.

Charles Zalner-Žalnieraitis

Mirė birželio 11, 1966.

Jau vieneri metai sukako kai mirė mano mylimas vyras Kazys. Ilsėkis ramiai. Tu pasilieki mano mintyse amžinai.

Ona Žalnieraitienė, žmona

ŠIRDINGAI DĖKUI

Mirus

Antaninai Balčiūnienei

San Leandro, Calif.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie liūdesio valandoj teikė visokeriopą pagelbą. Giminėms ir draugams už gyvų gėlių vainikus, taipgi ALDLD kuopai ir LDS kuopai už gyvų gėlių vainikus. Visiems draugams ir draugėms iš plačios šalies, kurie siuntė užuojautos laiškučius. Didžiai dėkui už išreikštas užuojautas per "Vilnį" ir "Laisvę".

Nuoširdžiai dėkui drg. A. Taraškai už gražiai pritaikintą atsisveikinimą koplyčioje ir kapinėse. Dėkui draugam grabnešiam ir visiem dalyviam šermenyse ir laidotuvėse.

Tas viskas daug reiškia skaudžiame momente davė mums suraminimą.

Pranas Balčiūnas, vyras
Ksavera Karosienė, duktė
Juozas Karosas, žentas
Eugenija Stanelienė, anūkė

Plaučių išplėtimas ir jų gydymas

Plaučių emfizema—išsiplėtimu (enfizema graikiškai reiškia "išsipūtimas") dažniau serga pagyvenę žmonės. Mat, sukaulėjus stuburo ir šonkaulių kremzlėms, išsiplečia krūtinės ląsta, o vėliau išsitempia ir plaučiai. Senatvinė enfizema paprastai mažai tekenkia kvėpavimui.

Jaunesniame amžiuje vadinamoji obturacinė emfizema dažniausiai atsiranda, įvairioms ligoms, kaip lėtinis bronchitas, užleista bronchinė astma, tuberkuliozė, plaučių uždegimai, pakenkus bronchų praeinamumą. Tokiais atvejais oras sunkiai praeina pro bronchus. Emfizema gali išsivystyti ir ilgai dirbant su kai kuriais pramoniniais nuodais arba sutrikus kvėpavimo nervinei reguliacijai.

Šia liga dažniau serga 40-50 m. amžiaus vyrai, ypač rūkantys. Mat, rūkoriai dažniau serga bronchitais.

Sergantieji plaučių emfizema turi palinkimą į peršaliminius susirgimus, gripą, kurie dažnai komplikuojasi plaučių uždegimu. O tai, žinoma, skatina tolesnį emfizemos vystymąsi. Pamažu pakenkiamos ir kraujagyslės, apsunkinamas širdies darbas. Taipgi vėliau prie kvėpavimo sutrikimo prisideda dar ir širdies nepakankamumas. Organizmas kenčia deguonies badą—veido oda, lūpos, plaštakos mėlynuoja. Po miego ligonį vargina kosulys su skrepliais. Kosulys ir dusulys didėja einant, ypač šaltame ir drėgname ore.

Saugantis plaučių emfizemos, svarbu vengti gripų, plaučių uždegimų, viršutinių kvėpavimo takų susirgimų. Didelę reikšmę turi fizinis lavinimas, organizmo grūdinimas. Svarbu prisilaikyti darbo higienos, pramoninės sanitarijos reikalavimų, kovoti su dulkėmis ir užterštu oru. Pradines bronchito stadijas ir kitus lėtinius plaučių susirgimus reikia nuosekiai gydyti. Šios priemonės padeda išvengti plaučių išsiplėtimo ir širdies nepakankamumo.

Emfizema gydoma įvairiais vaistais, kuriuos paskiria gydytojas. Kiekvieno žmogaus organizmas pasižymi savitais ypatumais, ir vaistas, tinkantis vienam, kartais netinka kitam ar net kenkia. Ligonius gerai veikia miško oras. Todėl reikia stengtis kaip galima daugiau buvoti už miesto, gerai vėdinti kambarius.

Gyd. V. Žilinnskienė

Motinos grasina Bostono majorui

Boston, Mass. — Negrės motinos pasiuntė įspėjimą Bostono miesto majorui Collins. Jos sakė, kad majoras turįs pagerinti padėtį pašalpų davimo departamente, būtinai reikalingos ten reformos. O jei ne, tai bus bloga.

Motinos turi galvoje tai, kad gali pasinaujinti riaušės, kokios vyko per keletą dienų viename Bostono rajone, Roxbury.

Majoras Collins pasakė: toliau nebebus toleruoti tokie dalykai, kokie vyko prieš savaitę.

Brockton, Mass.

Birželio 5 dieną įvyko LLD 6-os kuopos susirinkimas. Dalyvavo 7 nariai. Tartasi apie vasaros piknikus, pirmiausia apie apskričių pikniką, kuris įvyks birželio 18-ą dieną Lawrence, Mass., Maple parke. Važiavimui autobusu jau užsiregistravo 28 asmenys, bet dar yra nemažai vietos kitiems. Kurie nori važiuoti iš Stoughton ar Bridgewater, Mass., pasišaukite telefonu komitetą: K. Ustupas, 583-0002, arba Geo. Shimaitis, 586-4181. Kelionė į abi pusi kainuoja tik du doleriu. Busas išeis birželio - june 18-ą nuo L. T. N. 12 val., vidudienį.

Apsvarstėme ir Laisvės pikniką, kuris įvyks liepos-July 2-ą dieną Romovos parke, Montello, Mass. Mums reikia daug darbininkų. Moterų dėl darbo virtuvėje mes turime pakankamai, čia bėdos nėra. Bet vyrų prie aptarnavimo alum yra sunkiau gauti, bet gal kaip nors apsieisime. Dabar reikia priminti, kad nepamirštume dovanų. Kolonijų draugės ir draugai pasirūpinkite, kad atvažiuodami į pikniką ką nors atsivežtumėt.

Geo. Shimaitis.

Easton, Pa.

FILMAI IŠ LIETUVOS

Rodys Jonas Grybas iš New Yorko

Birželio (June) 18, 1967

Pradžia 2 val. popiet

Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo salėje

Tai bus kartu minėjimas Tėvų Dienos.

Taipgi kartu bus paminėta ir

Leono Tilviko 85 metų sukaktis

Taipgi bus proga tiems, kuriems nebeteks daugiau lankytis Lietuvoje, pamatyti savo gimtąją tėvynę Lietuvą filmuose, kurie buvo neseniai pagaminti Lietuvoje. Matysime, kaip mūsų broliai ir sesės dabar gyvena Lietuvoje, ir galėsime palyginti, kaip mes gyvenome Lietuvoje prieš 50-60 metų.

Įžanga nemokama.

Atsilankykime visi iš arti ir toli pamatyti šiuos gražius filmus.

Rengėjai

BROCKTON--MONTELLO, MASS.

PIKNIKAS

Rengia Mass. Lietuvių Organizacijos laikraščio "Laisvės" naudai

Sekmadienį, Liepos 2 July

Parkas atdaras nuo 11 A. M. iki 11 P. M.

RAMOVA PARKE

71 Claremont Ave., Montello, Mass.

Toronados Orchestra nuo 4-tos val. po pietų

Irene Janulis

Dainų Programą atliks **Irene Janulis**, ir **Helen Smith** (Janulytė) iš Worcester, Mass.

*

Kalbą sakys "Laisvės" redaktorius **Rojus Mizara**

*

Piknikas bus nuo 11-tos val. ryto iki 11-tos vak.

Helen Smith

Kaip visuomet, taip ir šiemet piknike bus daug svečių iš kitų miestų. Pasirūpinkite būti šiame piknike ir pasimatyti su svečiais iš toliau.

Sekite "Laisvėje" pranešimus, kur yra organizuojami busai vykimui į šį pikniką. Kur jums patogiau, užsiregistruokite iš anksto važiavimui į pikniką.

Pavasarinis Naujosios Anglijos Spaudos Naudai Piknikas

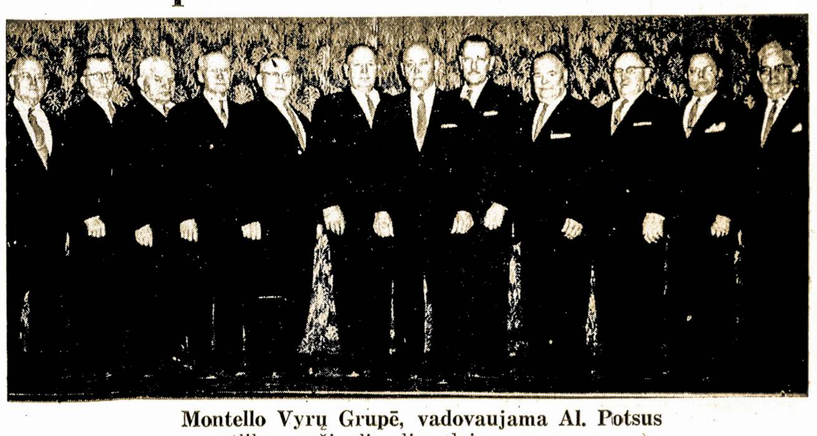

Montello Vyrų Grupė, vadovaujama Al. Potsus atliks gražių liaudies dainų programą

Įvyks Sekmadienį, Birželio-June 18 d.

Lai birželio 18 dieną visi keliai veda į—

Maple Parką, Methuen, Mass.

Čia turėsite progą paspausti savo draugams ranką. Sočiai papietausit ir linksmai laiką praleisite. O svarbiausi dėlei sveikatos, pavasario gėlėms žydint ir medžiam žaliuojant jų aromatu pakvėpuoti.

Kviečia Kombitetas

HELP WANTED MALE

MECHANIC, exp. motorcycle mechanic. Also lawn & garden equipment. 40 hrs. a wk. Good salary. Apply in person.
COUNTRY GENTLEMAN
4702 Carlisle Pike, Harrisburg, Pa.
737-3855 or 761-3565
(42-48)

DIE CASTER, Class "A", experienced in operating and setting-up zinc die casting machines. Located at Tacony-Palmyra Bridge. Company-paid benefits. DODGE STEEL CO., Ext. 6501 State Road. Phone 2-2200, 75. (42-48)

EXPERIENCED BAKER
Full time. Good Salary plus paid holidays and fringe benefits.
Apply:
DAVIS SUPER MARKET
730 E. Pittsburgh, St.
Greensburg, Pa.
(43-45)

PHARMACIST. Registered, full time. $250 per week, plus company benefits. Position available in Reading. Call MR. CRAWFORD, collect at 929-3611. Pa.
(45-49)

MALE & FEMALE

2 POT WASHERS
Day & Night Shift
3 DISH WASHERS
Day & Night Shift
1 PANTRY GIRL
Experienced only
Night Shift
Apply
SHERATON PENN PIKE MOTOR LODGE
Ft. Washington, Pa.
(39-52)

ATTENTION! Excellent Opportunity. Pharmacist wanted. Immed. employment in small town with low cost of living. $10,000 yearly plus fringe benefits. 43 hr. wk. with Sundays off. No managerial duties. All replies confidential. For further detail phone 814-635-2920 after 9 P. M. (37-46)

COOK
or
PANTRY MAN
or
WOMAN
Call Mr. Dolack. MU 8-5800.
(42-45

FOR SALE
BETTS FARM AGENCY. Machinist-ancient owner selling completely equipped machine shop and beautiful home on 2 acres. Close to King of Prussia. Est. business lifetime oppor. for good mechanic. $10,000 required. Phone Wayne Dell, 1-584-6678. (43-45)

PRANEŠIMAI

Newark, N. J.

Dėmesio Newarko ir Apylinkės Gyventojams!

Russian American Center of Newark vyksta busu į **Arrow Park,** Liepos 2 d. Kas nori užsisakyti vietą buse, skambinkite vakarais BI 8-4975 (Ukrainian Home), arba J. Semenavich'ui 242-4809. Arrow Parko Bendrovės bus atžymėta 19 m. gyvavimo. Busas išeis nuo Ukrainų Namo, 723 So. 14th St., 8 v. ryto. Pirmas sustojimas bus prie Bamberger krautuvės, Washington- Market St., antras prie Lackawanna geležinkelio stoties.
(44-45)

Akra, Ghana. — Ghanos militaristų valdžia išvarė iš šios šalies du tarybinius spaudos korespondentus ir vieną Čekoslovakijos. Be to, išvarė iš Ghanos vieną Čekoslovakijos diplomatą. Girdi, jie visi keturi norėję grąžinti į Ghaną Enkrumą. Enkruma — buvęs šalies prezidentas, kurį militaristai nuvertė.

Tarybų Rusijos laimėjimai

Milžino žingsniai

Rusija bekraštė tartum vandenynas. Netgi saulė negali apžvelgt jos iš karto. Beveik pusę paros jos spindulys bėga Rusijos žeme. Tuo metu, kai prie Baltijos uždega vakaro žiburius, Dežniovo iškyšulys sutinka rytą.

Ir tokie mastai, toks užmojis Rusijoje visur. Stepės, miškai, upės,. žemės gelmės — tai neišmatuojami turtai! O pasižiūri į praeities etnografinius vaizdelius — nesiderins jie su geografine didybe. Rusiją simbolizuodavo vyžotas mužikas su dalgiu ant peties.

Penki šeštadaliai Rusijos gyventoju gyveno kaimuos, vienkiemiuose, stanicose ir aūluose. Ir triju procentų nesudarė pasaulinėje pramonės gamyboje didžiulės šalies dalis. Iš kiekvieno tūkstančio gyventojų 760 buvo beraščiai.

Didysis Spalis, išardes carizmo pagrindus, išvedė Rusiia i pažangos ir kūrybos kelia. Laikas ir žmonės neatpažistamai pakeitė gimtąją žemę.

RTFSR teritorijoje daugiau kaip 100,000 stambių imonių — didesnė pusė šalies industrijos. Respublikos pramonė dabar per savaite pagamina tiek produkcijos, kiek ikirevoliucinė Rusija per metus! Pavyzdžiui, 3 kartus padidėjo miestu ir kaimu gyvenamasis fondas. O juk daugeli ju teko tiesiog pakelti iš pelenų.

Bekraštėje šalyje amžius viešpatavo tamsa. Pilkose trobose su mažais langeliais žibėjo rūkstanti balana. Žibalinė lempa buvo laikoma prabanga. Dabar Rusija kasdien gauna 990 milionų kilovatvalandžių elektros energijos. Tiek jos 1913 metais buvo pagaminama per 9 mėnesius.

Stebindami visa pasaulį, prie Volgos, Jenisejaus, Angaros išaugo energetikos milžinai. Statomos nauios milžiniškos hidroelektrinės: Ust Ilino (4.5 miliono kilovatu). Sajanu - Šušensko (6.3 milijono kilovatų). O vėliau numatoma pastatyti elektrine Lenos žemupvie. Jos galingumas fantastiškas—20 milijonų kilovatų.

Jau šiemet elektros energiją praktiškai gaus visi respublikos kolūkiai ir tarybiniai ūkiai.

Milžino žingsniais žengia Tarybų Rusija. Per praėjusį septynmetį jos pramonės gamyba padidėjo 1.8 karto. Labai išvystyta RTFSR industrija gamina šalyje daugiau kaip pusę viso plieno, anglies, mineralinių trašų ir metalo piovimo staklių, daugiau kaip du trečdalius visos elektros energijos, čia gaunama daugiau kaip keturi penktadaliai naftos.

Rusijos turtai panaudojami vis našiau, efektyviau. Iki šio penkmečio pabaigos pramonės gamybą respublikoje numatyta padidinti 1.5 karto. Ypač daug dėmesio skiriama Sibiro ir Tolimųjų Rytų gamybinėms jėgoms vystyti. Čia jau įsavinami unikalūs naftos ir dujų telkiniai, sparčiais tempais vystoma energetika, spalvotoji metalurgija, miško turtų perdirbimas.

RTFSR kolūkiai ir tarybiniai ūkiai 1966 metais davė šaliai apie 60 procentų grūdų, daugiau kaip puse mėsos ir pieno. Penkmečio pabaigoje respublika numato gauti 110-112 miliardų tonų grūdų. Pagrindiniais grūdų rajonais lieka Sibiras, Pietų Uralas, Povolgis, Šiaurės Kaukazas, Centrinis juodžemio rajonas, kur numatyta imtis didelių priemonių žemės ūkiui kelti. Planuojama atiduoti naudojimui 600 tūkstančių hektaru drėkinamų žemiu, nusausinti 2.5 milijono hektaru žemės, aprūpinti vandeniu 4 milijonus hektaru ganvklų.

Carinė švietimo ministerija buvo tos nuomonės, kad visuotiniam pradiniam mokymui šalyje įvesti prireikės... 120 metu. Tarybu respublika išsprendė ši uždavini per pirmuosius ketverius metus po revoliucijos. O dabar pas mus įgyvendintas privalomas aštuonmetis mokymas. Keliamas uždavinys pereiti i visuotini vidurini mokyma.

Šiandien kas ketvirtas RTFSR gyventojas mokosi. Respublikoje yra apie 120 tūkstančiu mokyklu, 432 aukštosios mokyklos. daugiau kain 1.200 mokslo istaigu. Keturias dešimt tautybiu tiktai po Spalio pirmą kartą gavo savo raštiia.

Išsipildė V. Lenino žodžiai: iš elgetiškos ir beteisės Rusiia virto galinga Tarybų Socialistine Respublika.

D. S.

Amerikiečių nuostoliai Vietname

Saigonas. — Amerikinė karo vadovybė dabar praneša, kad praėjusią savaitę Vietname mūšiuose buvo užmušti 214 amerikiečių 1,161 sužeista.

Amerikos talkininkai vietnamiečiai turėjo didesnius nuostolius: liaudiečiai užmušė 235 jų karius. Australiečių, korėjiečių ir niūzelandiečių buvo užmušta 15.

Iš viso , pagal JAV karo vadovybės apskaičiavimą, 10,780 amerikiečių buvo užmušta, 65,202 sužeista.

Pasikeitimas knyga

Bendradarviabimas tarp Lietuvos ir užsienio spaudos platinimo darbuotojų kasmet vis labiau plečiasi, vis daugiau į užsienį iškeliauja lietuviškų knygų, o į Lietuva atvežama užsienietiškų.

Šiuo metu Lietuvos Spaudos komitetas siunčia savo knygas į Liaudies Lenkiją, Čekoslovakiją, Vokietijos Demokratinę Respubliką ir Vakarų Vokietiją, Skandinavijos šalis ir Kanadą, JAV, Australiją, Izraelį ir eilę kitų šalių. 112 užsienio firmų užsako lietuviškas knygas. Pereitais metais lietuviškų knygų užsienyje parduota už 18,500 rublių. Ypač didelę paklausą turi įvairūs kalendoriai, meno, turistinė bei lietuvių kalbos klausimus liečianti literatūra.

Pasitaiko faktų, kai į komitetą kreipiasi ir privatūs asmenys, norėdami įsigyti vieną kitą leidini. Neseniai į Spaudos komitetą kreipėsi profesorius Parolikas iš Prahos, prašydamas "Baltistikos." J. Marcinkevičiaus "Kraujo ir pelenų" ir kt. knygų.

Lietuvos Spaudos komitetas rūpinasi ir literatūros eksportu i užsieni. Jis ne tik siunčia užsakytas knygas, bet ir informuoja apie naujai išeinančias knygas, reklamuoja jas.

Tuo pačiu socialistiniu šalių autoriu knygos tapo Lietuvos skaitytojų nuosavybe, praturtindamos lietuviu nacionalinę kultūrą. Per 25 metus (1940-1965) Lietuvoje išleista beveik 400 pavadinimų — pusketvirto miliono egzemplioriu tiražu liaudies demokratinių šalių grožinės literatūros.

Daug literatūros gaunama iš vokiečių, lenku, čekų, bulgarų ir kt. Tarybų Lietuvoje vra trys knygynai, prekiaują socialistiniu šalių literatūra: Vilniuie, Kaune ir Klainėdoje. Vien 1966 metais Lietuvoje socialistiniu šalių knygu parduota už 120 tūkstančiu rublių. Be to knygu populiarinimui daug naudos duoda knygų dekados.

Štai pernai Lietuvoje vyko vokiečių ir lenkų knygų dekados, susilaukusios didelio skatytoju susidomėjimo. Ju metu lenkiškų knygu Lietuvoje parduota už 60.000 rublių, vokiškų — už 40.000 rublių. O lietuviškos knygos pernai Varšuvoje vykusioje lietuvių literatūros parodoje taip pat sukėlė didžiulį susidomėjimą.

Be to norėdami užmegsti draugiškesnius ryšius su Lietuvos Spaudos komiteto darbuotojais svečiai iš Lenkijos, Čekoslovakijos, Bulgarijos ne syki lankėsi Vilniuje. Pernai buvo atvykęs "Polonia" atstovas Dušinskis, iš Bulgarijos jaunimo leidvklos "Mladženyi front" Savka Nikonova, Čekoslovakijos "Sviet Svietu" leidyklos vyr. redaktoriaus pavaduotojas Irži Svetličekas.

Lietuvos Spaudos komitetas ateityje dar labiau plės ryšius su užsienio šalimis, didins knygų prekybą.

Užrašykite Laisvę savo giminėms į Lietuvą. Kurie ten jau gauna Laisvę, rašo, kad ji jiems patinka.

Dėkoju draugams

Stebėtinai malonų jausmą teikia tas momentas, kai žinai, kad turi tiek draugų. Man kaip tik toks momentas pasireiškė gegužės 20 d., kai Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Pirmoji ir 46-toji kuopos surengė banketą atžymėjimui mano 50 metų visuomeninės veiklos spaudoje ir organizacijose ir sukaktį mano 70 metų amžiaus. Atvyko į banketą tiek daug mano draugu, jog prisėio net stebėtis, kad aš galėjau pasidaryti toki gražų būrį tokiu gerų draugu.

Pasidarymas tokio didelio kiekio draugu — nors ir ėmė man 50 metų—parodo, kad mano visuomeninė veikla spaudoje ir organizacijose buvo naudinga progresyvei visuomenei. Todėl esu pasitenkinęs, kad ir aš prisidėjau prie skleidimo apšvietos ir progreso Amerikos lietuvių darbininkų masėse dėl geresnio, šviesesnio ir turtingesnio gyvenimo darbininkams.

Dėkoju visiems atsilankiusiems į mano pagerbtuves.

Tūli draugai net fiziniai pasiaukavo padaryti mano pagerbtuves pasekmingomis. Todėl esu jausmu verčiamas padėkoti jiems net per spauda.

Dėkoju Kaziūnei Čeikauskienei ir Elenai Siaurienei už rūpestinga prirengimą skaniu patiekalu svečiams.

Dėkoju dirbusiems prie stalu — Ievutei Mizarienei, Nastei Buknienei, Nelei Ventienei, Onai Čepulienei, Verutei Bunkienei, Povilui Ventai ir Jurgiui Varessoi.

Dėkui Lilian Kavaliauskaitei už sutvarkyma ir perskaitvma sveikinimu.

Širdingiausiai dėkoju tiems draugams, kurie matė reikala net apdovanoti mane piniginiai. Tie draugai Mylda ir Walter Žukai, Elizabeth, N. J.; J. K. Mažukna, Pittsburgh, Pa.; Kastancija ir Vincas Karlon, Jensen Beach, Fla.

Rojus Mizara iteikė man labai vertinga dovana nuo "Laisvės" redakcijos kolektyvo. Net kelias meninės gražias knygas, iš Lietuvos, vėlesnės laidos. Ačiu "Laisvės" redakcijos kolektyvui.

Ir mano pagerbtuvių banketo rengėjai — Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Pirmoji ir 46-toji kuopos— įteikė man, per Magdaleną Juškienę, maloniausią, dovaną — automatišką paišelį ir stebėtinai puikią piešimo auksinę plunksną! Dėkui toms LDS kuopoms.

Mildred Stensler pasirūpino jausminga menine programa. Pati Mildred skambino pianu, o Victor Becker, Nelė Ventienė, ir Onutė Stelmokaitė dainavo solo net kelias žavėjančias daineles. Nemažai prisidėjo ir kiti čia esanti Aido choro dainininkai, dainuodami masiniai. Ačiu visiems!

Jonas Siurba padarė daug nuotraukų. Ačiu jam; turėsiu atminčiai.

Specialiai dėkoju draugams Valiui Bunkui, Jonui Juškai ir Magdalenai Juškienei. Jei ne jų nenulstančios pastangos, tai daugelis mano draugų nei žinoti ne būt žinoje apie tokį mano pagerbtuvių banketa.

Gaila, labai gaila, kad Magdalenos Juškienės nebėra tarpe mūsu ir ji negirdės mano jai dėkavonės.

Dėkui Jonui Juškai už pirmininkavima.

A. Gilman

Mūsų ligoniai

Serga mums gerai pažistama mūsu pažangiuiu parengimu lankytoja draugė **Krunglienė.** Jai buvo padaryta operacija. Ligonė guli Polyclinic Hospital. Manhattane, ant West 50th st. tarp 8 ir 9 avenues. Kambario numeris 924A.

Mrs. A. Malin

Jau buvo pranešta, kad yra susirgusi ir guli Jamaica ligoninėje **Ilzė Bimbienė.** Jai irgi buvo padaryta gana sunki operacija ant viduriu. Atrodo, kad operacija bus gerai pavykusi, ligonė pradeda sustiprėti.

SVEIKINA IŠ EXPO 67

Sveika Liliia! Geriausiu linkėjimu tau ir visam "Laisvės" personalui. Iki pasimatymo!.... **David.**

(Dovydas yra laikraščio "Freiheit" redakcijos štabo narys).

Ar vabzdžiai skiria spalvas?

Ar skiria vabzdžiai spalvas, ar visaks jiems atrodo juodai—baltai? Kokių spalvų pasaulį mato, pavyzdžiui, bitė?

TSRS Mokslų akademijos Informacijos perdavimo problemų mokslinio tyrimo institute atlikti įdomūs bandymai. Siekiant ištirti bičių spalvinį regėjimą, joms buvo sudaromi sąlyginiai refleksai. Pirmiausia ant savotiškos šachmatų lentos su daugybe įvairiaspalvių kvadrų buvo pastatyti indeliai — vienas su sirupu, kiti su vandeniu. Bitė, skrisdama nuo langelio prie langelio, pagaliau surasdavo indelį su sirupu ir palaipsniui radinį "susiedavo" su langelio spalva. Pakeitus lentoje spalvotų kvadru išdėstymą, bitė, orientuodamasi pagal spalvą, tūpdavo į tą kvadrą, kur anksčiau stovėjo sirupas.

Atlikę daugybę bandymų, mokslininkai nustatė, kad bičių regėjimas, kaip ir žmogaus, yra trispalvis. Kitaip tariant, jos turi "imtuvus," nustatytus trims skirtingoms spalvoms, ir visas spalvų turtingumas priimamas kaip trijų spalvų kombinacija. Tačiau jei pagrindinės spalvos yra raudona, mėlyna ir geltona, tai bitei — mėlynai violetinė, geltonai žaliai oranžinė ir... ultravioletinė. Pasirodo, bitė skiria spalvas, nematomas žmogaus akiai. Jos regėjimo organai, kaip ir žmogaus, turi labai sudėtingus automatinius reguliatorius, kurie daro spalvą nepriklausomą nuo apšvietimo. Lygiai kaip ir mums, jei geltona spalva atrodys geltona net tada, kada, pasikeitus saulės apšvietimui, ji atspindės pagrindiniai žalius spindulius.

Vabzdžių spalvinis regėjimas buvo tiriamas ne vien pagal jų elgesį. Mokslininkai taip pat tyrė jį pagal atskirų akies ląstelių elektrinius signalus. Šiuo būdu iš dalies pavyko nustatyti idomias žiogų akių savybes. Pasirodė, kad apatinė jų dalis skiria spalvas, o viršutinė — ne ir yra jautriausia mėlynai spektro daliai. Tai dar kartą liudija, kad gamta formavo gyvuosius organizmus ne tik "apgalvotai," bet ir labai ekonomiškai. Iš tikruiu, viršutinė žiogo akies dalis visada nukreipta i viršų, jai tereikia pastebėti melsvo dangaus fone mašalą.

Atlikti tyrimai duoda nauju duomenų binokli, jie bus idomūs ir kai kurioms žemės ūkio sritims.

Nauja narė Moterų klubui

Draugė K. Karosienė, San Leandro, Calif., prisiuntė čekį .sumoje $5, ir rašo, kad Margareta Alvinienė iš Yucaipa miesto (Calif.), nori įstoti į Klubą, tapti amžina nare. Labai malonu turėti M. Alvinienę šio Klubo nare.

Dėkui Ksaverai už laišką ir čekį.

Klubas dabar yra pertraukęs susirinkimus iki rugsėjo mėnesio, ir tuomet Alvinienė bus formaliai priimta.

Taipgi dėkui klubietei Mary Adams už auką, vieną doleri, kurį pridavė Nellie Ventienė.

B. Z. Keršulienė
Klubo sekretorė

Lankėsi kalifornіečiai Z. ir M. Mozūraičiai

Ketvirtadienį popietyje, "Laisvės" raštinėje užėjo kalifornіečiai Zigmas ir Margareta Mozūraičiai.

Gegužės 31 d. jiedu apleido Oakland miestą ir automašina vyko į rytus. Jiems ėmė apie šešias dienas pasiekti New Yorką. Ir Zigmas vienas vairavo visą kelią. Paklausiau, ar buvo didelis nuovargis, atsakė, kad ne, mat, vairavo tiktai dienomis, o vakarais jiedu nakvodavo moteliuose.

Mozūraičiai atvyko į anūkės Pegy vestuves Jų sūnaus Alberto duktė išėjo į marčias birželio 10 d.

Po vestuvių Zigmas ir Margareta vyks į Kanadą, aplankyti Expo-67, o sugrįžę iš Kanados, vyks pas gimines ir draugus į Waterbury ir Bridgeport, Conn., o iš ten į Huntington, L. I. Sako, kad gal teks dar ir pasimatyti su kaimynais kalifornіečiais Vincu ir Uršule Burdais, kurie šiuo metu svečiuojasi Woodhavene.

Pasikalbėje, pasisvečiave su laisviečiais, apleisdami raštine užsimokėio už prenumerata $9 ir laikraščiui paliko dovana $6.

"Laisvės" kolektyvo vardu, dėkoju Mozūraičiams už dovana, ir linkiu jiems sekmės ir malonumo savo kelionėje!

Pasimatysime kai sugrįšite. Iki...

L. K—tė

IŠNOMAVIMAI

Išnomuojami 3 rūmų apartmentas su visais moderniniais įrengimais, patogiam gyvenimui. Ozone Park sekcijoj, arti Lefferts Linijos eleveiterio. Dėl daugiau informacijų skambinkite telefonu: 642-2657. (44-47)

Mirus

Magdalenai Juškienei
(Richmond Hill)

Reiškiame nuoširdžią užuojautą jos gyvenimo draugui Jonui Juškai, sūnui, marčiai, anūkams ir seserims.

—William ir Benedikta Skodis
Ridgewood, N. Y.

BROOKLYNIEČIAI VAŽIUOJA PAS RAMANAUSKUS

Valys Bunkus sakosi turįs pilną automobilį pasažierių vykti į Sellersville, Pa., pikniką liepos 2-ą. Jis sako, jog iš viso yra jau pilni 3 automobiliai iš Brooklyno vykti į tą pikniką.

Sellersville, Pa.
Piknikas pas Ramanauskus
Įvyks Sekmadienį
Liepos 2 July
Rengia B. A. Ramanauskai ir filadelfiečiai.

❁

"LAISVĖS" PARAMAI PIKNIKAS
Worcester, Mass.
Įvyks Sekmadienį
Rugpiūčio 13 August
Olympia Parke
SHREWSBURY, MASS.

NEPAPRASTAI PIGIOS KAINOS
KELIONEI
Į LIETUVĄ
ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis
KAINA TIK —
$518.00 Į VILNIŲ IR ATGAL
$16.00 asmeniui už dieną — privatus kambarys su vonia (2 asmenys kambaryje)
RAŠYKITE arba SKAMBINKITE
Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia aplankyti savo giminės.
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036
Telefonas: CI 5-7711